ОКТЯБРНИНГ ЭЛЛИК ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

14 ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 157 (3639).

11 АВГУСТ

ЖУМА

1967 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

ҲОСИЛ ТЎПЛАШ ҚИЗҒИН

ЧИНОЗ («Тошкент ҳақиқати» мухбиридан). Карл Маркс номли колхоз аъзолари ҳосилга-ҳосил қўшишнинг ҳал қилувчи шу кунларда янада ғайрат кўрсатмоқдалар. Деҳқонлар ғўза қатор ораларига ишлов беришни кучайтириш билан бир вақтда йиғим-теримга ҳам тайёргарлик кўришаяпти. Пахтакорлар ғўзани чеканка қилишни барвақт тамомладилар. Август ойи ичида қатор ораларига бир ярим марта ишлов бериш, бир марта сувдан чиқаришга ҳаракат қилишаяпти. Ҳосили кам бўлган 50 гектар майдонга қўшимча ишлов берилиб, шарбат суви оқизилмоқда. Колхозчилар ўзларига бириктилган майдонлардаги кўчатларни бегона ўтлардан тозалашмоқда. Уватлардаги ўтлар ўрилиб ғўзалар шамоллатилмоқда.

Хўжаликда техника ремонти ҳам қизғин. Пахта териш, кўрак чувиш машиналари яқин ҳафталар ичида тўла ремонтдан чиқарилади. 16 та пахта ташийдиган прицеп ремонтдан чиқариб қўйилди. Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти пахта ташувчи тракторчиларни ҳозирдан тайёрлаб қўймоқда.

— Пахтакорларимиз, — дейди колхоз раиси Халил ака Салимов биз билан суҳбатда, — 920 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 30 центнердан хирмон кўтариб, юбилей йилини муносиб ишлаб чиқариш совғалари билан нишонлаш учун курашмоқдалар. Халол меҳнат қилаётган коллективимиз ваъдаларининг устидан албатта чиқадилар.

ҒЎЗА ЧЕКАНКАСИ ТУГАЛЛАНДИ

Тошкент областининг колхоз ва совхозларида ғўзани чеканка қилиш бўйича берилган топшириқ бажарилди. 137180 гектар майдондаги ғўзалар чеканкадан чиқариб қўйилди.

Оққўрғон, Бўка, Урта Чирчиқ ва Янгийўл районларининг хўжаликлари областда биринчилар қатори ғўзани чеканкадан чиқаришга муваффақ бўлдилар.

Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозида мўл пахта ҳосили етиштирилаётир. Область Советининг депутати Меҳриниса опа Шералиева бошлиқ бригада аъзоларининг иши ҳам мақташга арзирлидир. Пахтакорлар август ойида ҳам баракали ишлаб, ҳар гектар ердан 32 центнердан хирмон кўтаришга сўз беришган. Суратда: ўртоқ М. Шералиева (ўнгда) ва илғор пахтакор У. Нурпўлатова етилган кўсакларни кўздан кечиришмоқда.

И. Глауберзон фотоси.

БЕШЙИЛЛИК ВАХТАСИДА

ҚЎШ БАЙРОҚЛИ КОЛЛЕКТИВ

«Юлдуз» тикувчилик фирмаси республикамиз пойтахтидаги пешқадам саноат корхоналаридан ҳисобланади. Чеварлар давлат планларини доим ортиғи билан адо этмоқдалар. Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига бошланган социалистик мусобақага қўшилиб, зиммаларига олган юксак мажбуриятларини шараф билан бажаряптилар. Совет ҳокимиятининг ярим асрлик кунигача қўшимча 6,5 мингта костюм, минглаб шим, мактаб ёшидаги болалар формалари тайёрлашга аҳд қилган тикувчилар ўз сўзларининг устидан чиқмоқдалар.

Фирма коллективининг шу йилнинг иккинчи кварталидаги иш якунлари айниқса салмоқли бўлди. Бу кварталда жуда юксак кўрсаткичга эришилди. План 112,8 процент қилиб дўндирилди. Қўшимча 700 минг сўмликдан кўпроқ турли-туман кийим-кечаклар, шу жумладан, 3000 та эркаклар костюми, 1500 га яқин болалар костюми, 5000 га яқин қиз болаларнинг мактаб формаси, юзлаб шим тикилди.

Коллектив маҳсулот сифатини яхшилашда ҳам самарали натижаларга эришмоқда. Ишлаб чиқариш резервларини ишга солиш, меҳнат маданиятини ошириш, саноат эстетикасини жорий қилиш туфайли бу муҳим кўрсаткич ойдан-ойга ошаяпти. Биринчи сортли маҳсулот тайёрланаётган ялпи маҳсулотнинг 92,1 процентини ташкил этди. Бу топшириқдагига қараганда 0,9 процент кўпдир. Кийим-кечаклар тикиш учун қилинаётган ҳаражат миқдори ҳам камаймоқда. Ҳар бир сўмлик маҳсулот тайёрлаш учун 93 тийин сарфлаш керак эди. Амалда эса у анча кам бўлди — 91,2 тийинни ташкил этди. Ана шулар туфайли белгиланган 325 минг сўм ўрнига 447 минг сўм соф фойда олинди.

Фирмада рационализаторлар ва ихтирочилар ҳаракати кундан-кунга кенгаймоқда. Новаторларнинг ижодий изланишлари учун зарур шароитлар яратиб берилган бу ерда. Шунинг учун ҳам иш кўрсаткичларини яхшилашга қаратилган таклифлар тобора кўпроқ тушмоқда. Ўтган ойларда 50 таклиф жорий қилинди. Шу ҳисобдан 208 минг сўм маблағ тежалди. Бундан ташқари, 47 минг квадрат метр газлама, 230 минг киловатт-соат электр қуввати иқтисод қилинди.

Корхона чеварларининг шундай баракали ва сифатли меҳнатлари муносиб тақдирланмоқда. Коллектив тўрт квартал давомида СССР Енгил саноат министрлиги ҳамда енгил саноат ходимлари касаба союзи марказий комитетининг кўчма Қизил байроғини ўз қўлида сақлаб келмоқда. Киров район партия комитети ва ижроия комитетининг кўчма Қизил байроғи ҳам мана икки кварталдан бери коллективга топширилмоқда.

Тикувчилар қўлга киритаётган бу ютуқларни янада мустаҳкамлашга астойдил интилмоқдалар. Шу кунларда зўр ғайрат-шижоат билан меҳнат қилишяпти. Бу эса янги-янги зафарларга эришиш гаровидир.

С. СУЛТОНОВ.

ТЕХНИКА ТАХТ

«Партия XIX съезди» кохози аъзолари беш йилликнинг иккинчи йилида етиштириладиган ҳосилнинг 1300 тоннасини «зангори кема»лар билан териб олишни планлаштирган эди. Улар мавжуд техника кучлари ва имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, 1550 тонна ҳосилни машинада териб олиш мажбуриятини олишди.

Шу кунларда хўжалик устахонасида ремонт ишлари тезкорлик билан олиб борилаяпти. Т. Тўйчиев, А. Жалилов, Ш. Исроилов каби механизаторлар колхоздаги 36 та пахта териш машинасининг деярли барчасини шу кунгача тўла ремонтдан чиқариб, мавсумга тахт қилиб қўйишди. Шунингдек, хўжаликда пахта ташиш прицепларининг ремонти ҳам қизғин олиб борилаяпти.

Райондаги Карл Маркс номли колхозда ҳам териш агрегатларини ремонт қилиш яхши йўлга қўйилган. Бу хўжаликда 28 та агрегатнинг 26 таси мавсумга тахт.

Колхозда ремонтчининг ишлари унумли ва сифатли бўлиши учун етарли шарт-шароитларни яратиб берилган.

Э. УСМОНОВ,
Бўка райони.

КОНЧИЛАР ҒАЙРАТИ

Республикамиз кочергаркаси — Оҳангарон кўмир ҳавзасининг кончилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари юбилей йилида зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини муваффақиятли адо этмоқдалар. Кўмир разрези коллективи йиллик мажбурият етти ой ичидаёқ бажарганлиги ҳақида тўла рапорт берди. Йил бошидан социалистик мусобақа байроғини баланд кўтараётган разрез кончилари етти ойлик кўмир қазиб чиқариш топшириғини ортиғи билан дўндиришди. Қўшимча ўнларча эшелон ёқилғи истеъмолчиларга жўнатилди.

Коллективнинг маҳсулот таннархини камайтириш борасида эришаётган ютуқлари ҳам тақдирга сазовордир. Ҳозир разрезнинг забойларидан қазиб олинаётган ҳар бир тонна кўмирнинг таннархи ўтган йилдагига қараганда уч баравар арзонлашди.

„КЎК ОЛТИН" ПАЙКАЛИДА

Муҳаммад Раҳматов бошлиқ бўлим хўжаликда пешқадам бўлимлардан бири ҳисобланади. Бу ерда бир неча йиллардан бери қимматли техника экинларидан ҳисобланган канопдан мўл ҳосил етиштирилмоқда. Баракали меҳнат қилинаётган пайкалларда луб экинлари тез авж олмоқда.

Бўлим бошлиғи шу кунларда қилинаётган ишлар ҳақида бундай деди:

Ишчиларимиз 730 гектар ерда каноп етиштиришмоқда. Биз барча имкониятларни ишга солиб, ўтган йилдагига қараганда ҳар гектар ердан 10—15 центнер кўп ҳосил етиштириш учун ҳаракат қиляпмиз. Аловуддин Чахалов бошлиқ бригада аъзоларининг ютуғи айниқса каттадир. Бригада 50 гектар ернинг ҳар гектаридан пландаги 90 ўрнига 150 центнердан ҳосил етиштиришга аҳд қилган. Бригада аъзолари барча майдондаги канопни уч марта озиқлантириб, икки марта сифатли сувдан чиқардилар.

Биз совхознинг бошқа бўлимларида ҳам бўлдик. Лубкорлар билан гаплашдик. Ишчилар аҳдларининг устидан чиқиш учун зўр ғайрат қилишмоқда. Совхоз коллективи бу йил 2600 гектар майдондан 19.000 тонна каноп пояси, 1000 тонна уруғлик каноп олиш учун ҳаракат қилишмоқда. Бўлим, бригада ва звеноларда иш қизғин «Кўк олтин» пайкаллари бегона ўтлардан тозаланмоқда. Агротехника талабларига мувофиқ суғорилиб турибди. Уват четлари текисланиб, каноп пояларининг яйраб ўсиши учун қулай шароитлар яратилмоқда.

Н. ТЎРАЕВ,
Оққўрғон районидаги «Коммунизм» совхози.

МАҲСУЛОТ СИФАТИ ЯХШИЛАНМОҚДА

Тошкентдаги 3-тикувчилик фабрикаси коллективи меҳнаткашлар фарзандлари учун ҳар йили кўплаб турли-туман кийим-кечаклар тикиб бермоқда. Айни вақтда маҳсулот сифатини яхшилашга ҳам эътибор кучайтириляпти. Шу йилнинг ўтган етти ойи ичида биринчи сортли маҳсулот тикиш бир процент кўпайди. Бунинг эвазига коллектив қўшимча 16 минг сўмлик фойда олди.

Фабрикада ишлаб чиқаришнинг бошқа техника-иқтисодий кўрсаткичлари ҳам ошмоқда. Шу йилнинг етти ойлик ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш плани зиёдаси билан бажарилди. Қўшимча 200 минг сўмликдан кўпроқ ёки 35 минг дона тикувчилик буюмлари тайёрланди. Товар маҳсулоти плани эса 106 процент қилиб адо этилди. Пландагидан ташқари 300 минг сўмликдан кўпроқ маҳсулот реализация қилинди. Айниқса, тежамли ишлаш соҳасида дуруст ютуқлар қўлга киритилди. Йил бошидан бери 10 минг 500 квадрат метр газлама тежалди. Бу газлама билан эса 7000 дона кийим-кечак тикиш мумкин.

К. РОГАЧЕВ.

ИККИ АВЛОД ОДИМИ

Мажлисда кўрилган масала юзасидан икки хил фикр чиқиб қолди. Гап техника ремонти устида борарди.

— Устахонада ремонт қилинса иш тежағлик бўлади, — дерди биров.

— Бўлмаган гапни қўйсангизчи, бевосита далада ремонт қилганга не етсин, — дейишарди бошқалар.

— Менимча муаммони бундай ҳал қилиш керак, — деди шу пайт таниш овоз.

Ҳамма овоз келган томонга қаради. Баланд бўйли, озғинроқ киши мажлис аҳлининг диққатини тортиб оҳиста сўзлай бошлади. Қалин, оқ оралаган сочлари силлиқ таралган, қора кўзлари жиддий эди.

— Гапнинг мағзини айтсам: капитал ремонтни махсус устахонада, жорий ремонтни ўз кучимиз билан ўтказганимиз маъқул. КПСС XXIII съезди Директиваларида ҳам шундай бир жумла бор...

У ўз фикрларини атрофлича далиллаб берди. Йиғилганларга таклиф манзур бўлди. Дарвоқе, ҳамма вақт шундай: колхоз ишлаб чиқаришига доир муҳим масала унинг иштирокисиз кўрилмайди. Бу киши коммунист Сергей Григорьевич Цойдир. «Северний маяк» колхозига 30 йил раҳбарлик қилди, хўжаликни оёққа турғизишда, кенг йўлга солиб юборишда, Сергей Григорьевичнинг хизматлари катта.

Ҳозир у 68 ёшда, шахсий пенсионер. Ўз маслаҳатлари, ибратли мулоҳазалари билан хўжалик ҳаётига актив қатнашиб келмоқда.

«Северний маяк»нинг бугунги қиёфасига боқсангиз партиямизнинг «Колхоз — деҳқонлар учун коммунизм мактабидир» деган шиори қанчалик тўла амалга ошаётганининг шоҳиди бўласиз. Чирчиқ дарёсидан йигирма беш километр жанубда жойлашган колхоз далалари ва кичик корхонани эслатувчи устахонасида ижодий меҳнат тинимсиз жўш урмоқда. Кўп миллатли колхоз оиласи партиямиз XXIII съезди қарорларини амалга ошириш учун фидокорона курашмоқда.

Таъбир жоиз бўлса Сергей Григорьевични колхоз тарихининг жонли кўзгуси, дейиш мумкин. «Ўртаҳол деҳқонлар ким? Улар камбағалларга қандай муносабатда бўлишган?». ... Ёшларнинг чексиз саволларига отахон бажонидил жавоб қайтаради. Ҳар гал ана шу узоқ ва машаққатли даврни эслаганда, кўз олдида ҳар хил хотиралар намоён бўлади. Бундай пайтларда Сергей Григорьевич жуда жиддий бўлиб қолади.

— Ёлғизлик деҳқоннинг тинкасини қуритарди, — деб ҳикоя қилади ёшларга, — камбағаллик бошга битган бало эди. Коллектив хўжалик тузилдию, деҳқонлар қаддини ростлаб олди. Ўтмишни гапираверсам ҳозирги ҳаётингиз нақадар тўқ ва фаровонлигини ҳис қиласизлар. Ўтмишни билмай туриб ҳозирни тушуниб бўлмайди, деган корейсча нақл бор. Деҳқон оғир йўлни босиб ўтди ўғилларим...

Шу тариқа колхоз ветерани ўтмиш ҳақидаги қиссасини бошлайди.

... Колхоз ерларини бир кунда айланиб чиқиш қийин. Кўркам боғлари, ҳосилдор ерларининг таърифига сўз қани? Бултур ҳар гектар ердан 28 центнердан «оқ олтин» ва 50 центнердан шоли ҳосили етиштирилди. Пахта ҳосилдорлиги сўнгги 3 йил ичида тўрт марта, шоли ҳосилдорлиги эса деярли 10 центнерга ошди.

— Дастлабки даврда деярли техникаси бўлмаган хўжаликда энди 74 трактор, 54 пахта териш машинаси, 23 юк автомашинаси ва ўнлаб бошқа хил агрегатлар бор, — дейди Сергей Григорьевич, — буларни кўриб қувончим ичимга сиғмайди. Қаранг, ҳозир колхозда 40 та электромотор мавжуд. Бир нур денгизи бунёд этилган. Авваллари якка деҳқоннинг йил бўйи топгани ақалли чопонини янгилашга етмасди. Эндичи? Биргина колхозчи К. Комиловни олиб кўрайлик. Бултур 4916 сўм нақд пул ва 1884 килограмм дон олди. Механизатор Ким Константин эса 4026 сўм пул ва 1053 килограмм ғалла олишга муяссар бўлди. Ўртача ҳар колхозчининг ойлик маоши 160 сўмданга тўғри келяпти. Ҳар 15 кунда гарантияланган усулда меҳнатга ҳақ тўланиши нур устига нур...

Ветеран колхознинг ўтмиш ва ҳозирини ипидан-игнасигача билади. Шунинг учун ҳам у колхоз раиси Тимофей Андреевич Эм ва партия комитетининг секретари Иван Григорьевич Тян ўртоқлар ва правлениенинг бошқа аъзоларининг энг яқин маслаҳатгўйи ва устози бўлиб қолган.

Бир куни колхозчиларнинг маданий савияси ошиб боришининг реал сабаблари ҳақида баҳслашиб қолишди.

— Колхозчиларнинг онги қанчалик ўсган сари уларнинг турмуши ҳам шунчалик тўқ ва маданий бўла боради, — деган фикрни билдирди Сергей Григорьевич.

— Қисман тўғри, аммо онгни турмуш белгилайди-ку, — эътироз билдирди Тимофей Андреевич, — бош сабаби меҳнатни иқтисодий жиҳатдан тўғри ташкил этишда, иқтисодий асосда. Колхозчиларимизнинг моддий даромадлари беқиёс ошиб кетди. Фақат яхши еб-ичиш, чиройли кийиниш энди камлик қилади. Бултур 20 аъзомиз Қрим ва Кавказда дам олди. Улар энди маданий ҳаёт кечиришни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйишяпти.

— Ҳозирдаёқ 500 хонадонда телевизор бор, ҳар бир уйда радио, электр, — гапга аралашди партком секретари, — почтальон уйларга 3 минг нусхадан кўпроқ газета-журнал тарқатяпти. Клуб, кутубхона, бадиий ҳаваскорлар тўгарагини айтмайсизми? Буларни ўтмишда ким билар эди?

— 100 колхозчининг «Москвич» сотиб олишга қурби етади, — деди қувонч билан раис.

— Ҳали олдимизда катта вазифалар турибди, — дейди биз билан суҳбатда ўртоқ Т. А. Эм, — ҳали кўп ишлар қилишимиз зарур. Айниқса, хотин-қизлар меҳнати ҳақида кўп бош қотиряпмиз. Фермамизда асосан хотин-қизлар ишлайди. Уларнинг меҳнатини енгиллаштириш мақсадида кон-булка ёпиладиган нонвойхона қуришни, икки сменали ишга ўтишни кўзда тутяпмиз. Гўштни қайта ишлаб, колбаса тайёрловчи цех қуришни ҳам мўлжаллаяпмиз.

Яна бир нарсага эътиборингизни қаратмоқчиман, — давом этди Тимофей Андреевич, — ҳозир кўпгина колхозчилар дон-дун, гўшт ва меваларини сотгани бозорга қатнаб қимматли вақтларини йўқотмоқдалар. Айтингчи, шаҳарда уларнинг шахсий маҳсулотларини қабул қилиб оладиган дўконлар ташкил этиш фойдали эмасмикан? Бунга бир-икки одам ажратиш кифоя қиларди.

Сергей Григорьевич Цойнинг ҳам кўпгина мулоҳазалари бор. Мана улар: нега кўп ёшлар армия сафидан кейин колхозга қайтиб келмайди? Нега ўрта мактабни тугатган ёшлар ўзларини шаҳарга уришади? Ҳолбуки, колхоз ўзининг келажаги учун муносиб кадрлар тайёрлаши керак-ку?

Урта Чирчиқ районидаги «Северний маяк» колхози правлениеси ва партия комитети шунга ўхшаш жуда кўп масалалар ҳақида бош қотирмоқда. Фақат буларгина эмас, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига ва колхозчиларнинг моддий-маданий фаровонлигини янада оширишга оид янгидан-янги имкониятларни излаб, ишга солмоқдалар. Шу кунларда колхоз азаматлари Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига меҳнат вахтасида туриб ишлаётирлар. Босиб ўтилган шонли йўлга назар солиш одатга айланган. Коммунистлар ва ветеранлар ўзларининг қалб қўрлари, бутун куч ва ғайратларини колхоз келажагига, одамларнинг эркин бахти учун курашга сарфлаганликлари ва сарфлаётганликларидан кўнгиллари беҳад шод. Хўжалик коммунизмнинг нурафшон йўлидан дадил олға қадам ташламоқда. Унинг бой, мазмунга тўла ҳар бир куни колхоз тарихининг олтин саҳифаларига нурли бўёқлар бахш этмоқда.

Ф. ЛОБЗИН.

БИНОКОРЛАР САФИГА

Тошкент қурилиш техникуми бинокор-кадрлар етказиб берувчи кенса ўрта махсус ўқув юртларидан ҳисобланади. Уни тугатиб техник-бинокор дипломини олган ёшлар Ўрта Осиё республикаларида қад кўтараётган йирик қурилишларда меҳнат қилишяпти. Бу йил ўқув юртини 170 ёш мутахассис тамомлаб, меҳнат қучоғига йўлланма олди. Улар орасида канализация ва водопровод техниклари, биноларни иситиш ва вентиляция қурилмалари ўрнатиш бўйича мутахассислар бор.

Техникумни бу йил битирган ёш мутахассисларнинг кўпчилиги республикамиз пойтахти қурилишларида ишлаш хоҳишини билдирдилар. Ҳозир улар бу ерда зилзила оқибатларини тугатиш, Тошкентни янада гўзал ва кўркам шаҳарга айлантириш юзасидан бошланган умумхалқ курашига муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Раҳим Қосимов, Қосимжон Латифхонов, Сабриддин Қурбонов ва бошқа шу каби ёшлар техникумда олган назарий билимларини амалда муваффақиятли қўлланмоқдалар.

Республикамизда қурилиш ҳажми бундан буён ҳам тўхтовсиз кенгайиб боради. Шуни ҳисобга олиб, техникум талабалари сонини янада кўпайтиришга қаратилган тадбирлар кўрилмоқда. Масалан, бу йил техникумнинг кечки, кундузги ва сиртқи бўлимларига 700 дан ортиқ ёшлар қабул қилинади. Бу ерда янги бўлим ташкил этилди. Уни тугатганлар инженерлик геодезияси мутахассислари бўлишади.

С. МУРТОЗОЕВ.

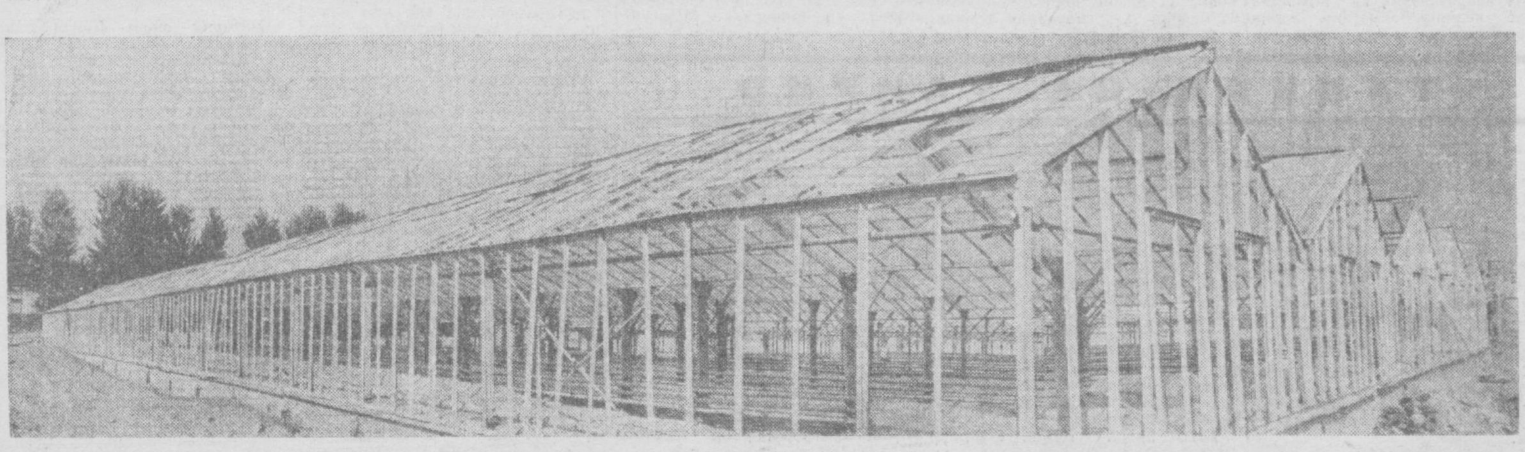

Оржоникидзе районидаги Ленин номли колхозда катта парник хўжалиги қурилмоқда. У 0,5 гектар майдонни эгаллайди. Ҳозир теплицада сўнгги монтаж ишлари кетмоқда. Суратда: теплицанинг умумий кўриниши.

Х. Ҳайитмуҳамедов фотоси (ЎзТАГ фотохроникаси).

БАРҲАЁТ СИЙМО

В. И. ЛЕНИН ТУҒИЛГАН КУННИНГ 100 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

Пойтахтнинг Оржоникидзе посёлкасидаги Партизан кўчасида икки қаватли кўркам уй бор. Шу уйнинг 12-квартирасида Октябрь инқилобининг актив иштирокчиларидан бири, Иттифоқ миқёсидаги пенсионер, кекса коммунист Клара Павловна Буш истиқомат қилади. Уни хонасида ҳеч вақт ёлғиз кўрмайсиз. Дўстлари учун ҳамиша эшиги очиқ. Кундузи ён-атрофдаги ўқувчилар меҳрибон бувижонларидан консультация олгани келиб туришади. Клара Павловнанинг касби муаллим бўлмаганми, болаларга рус, инглиз, немис тиллари, тарих, география, арифметикадан ўзлаштиришда бажонидил ёрдамлашади. Кечқурунлари катталар даврасида кўрасиз уни. Тарихнинг жонли гувоҳи сифатида у чор Россиясидаги оғир ҳаёт, ишчилар синфининг революцион ғалаёнлари, В. И. Ленинннинг ўлмас сиймоси, яна кўп нарсалар ҳақида гапириб беради.

...Клара Павловна уйга кираётиб, эшикдаги почта қутисига қўл солган эди, таклиф варақаси чиқди. Тошкентдаги 9-давлат профессионал-техника билим юрти талабаларидан экан. Улар Клара Павловнани билим юртида ўтказиладиган «Октябрь ҳақида суҳбатлар» деб номланган кечага таклиф қилишибди. «Кечамизга революция ва гражданлар уруши ветеранлари, кекса коммунистлардан кўпчиликни таклиф қилганмиз. Агар сиз ҳам, ҳурматли Клара Павловна, кечамизга ташриф буюрсангиз, ҳеммамиз учун энг қадрдон инсон — Ильич ҳақидаги хотираларингизни ҳикоя қилиб берсангиз, бошимиз осмонга етган бўлур эди», — деб ёзишибди ёшлар.

Ёшларнинг кўнглини чўктириб бўладими, ахир! Ҳа, албатта боради. Уларга инқилобнинг бўронли йилларидаги мардонавор курашлар, большевиклар партиясининг садоқатли, довюрак кишилари ҳақида сўзлаб беради. Энг мўътабар инсон, башарият доҳиси Ленинни кўрган ҳаяжонли дақиқалари ҳақида завқ-шавққа тўлиб ҳикоя қилиб беради.

Унинг ҳозирги авлодга айтиб бергулик ёрқин хотиралари, бой таассуротлари озмунчами! Баракали етмиш икки йиллик умрининг қирқ йилини Коммунистик партия сафларида ўтказди-ку. Инқилоб тўлқинларида, жангу жадалларда ўсди, улғайди.

Кишининг ҳаётида қувончли дамлар кўп бўлади. Аммо шундай онлари ҳам бўладики, бу онлар киши хотирасида бир умр ўчмас из бўлиб сақланиб қолади.

Дарвоқе, ўқувчиларга қайси хотираларини сўзлаб берсайкин?

Клара Павловна Владимир Ильич Ленинни кўп бор кўрган, унинг оташин нутқларини эшитишга муяссар бўлган. Айниқса 1917 йилнинг апрели ёдидан сира чиқмайди. Ўша вақтда Петроградда эди. Владимир Ильични ҳам биринчи марта ўшанда кўрган.

Ильич Финляндиядан қайтаётибди, деган хушхабар бутун Петроград бўйлаб қанот қоқди. Доҳини кутгани Финляндия вокзалига тумонат одам тўпланди. Клара Павловна одамлар орасидан туртина-туртина бир амаллаб олдинга ўтиб олди. Ильич броневикка чиқиб олган, гавдаси билан халққа хиёл энгашган ҳолда тўлқинланиб гапирарди. Унинг нутқини вокзал олди майдонида тўпланган омма қунт билан эшитарди. Сўнгги сўзлари ҳали-ҳали қулоқлари тагида жаранглаб эшитилиб турибди.

«Яшасин социалистик революция!» — деб хитоб қилиб сўзини тугатганди Ленин. Доҳийнинг нутқи революция фидокорлари қалбидан чуқур жой олди, уларга йўл-йўриқ кўрсатиб берди.

Орадан бир неча кун ўтгач, Питер ишчилари меҳнаткашларнинг халқаро бирдамлик куни — 1 Майни биринчи марта ошкора байрам қилиб, намойиш ўтказдилар. Клара Павловна ўша куни В. И. Ленинни иккинчи бор кўришга муяссар бўлди. Доҳий ёнида М. И. Калинин ва Н. К. Крупская ҳам бор эди.

Клара Павловна Бушнинг эри Владислав Семёнович Заборский профессионал революционерлардан бўлиб, 1912—1915 йилларда Петроградаги «Айваз» заводида ишлаган. Инқилоб бўлганида уларнинг оиласи Николаев шаҳрида эди. 1918 йилнинг бошларида Владислав Семёнович партия топшириғи билан яна Петроградга қайтди. Кўчиб келишган кунцёқ Владислав эски қадрдони М. И. Калининни кўргани борди.

Михаил Иванович ўз хонасида бир одам билан сўзлашиб турарди. Чамаси бирор жойга кетишмоқчи эди. Михаил Иванович Владиславни кўриб жудаям қувониб кетди.

— Келганинг жуда соз бўлди, — деди-да, уни қора пальто ва кепка кийиб олган ҳалиги кишининг ёнига бошлаб бориб, таништирди: — «Владимир Ильич, бу киши менинг виборглик ўртоғим бўлади».

Владислав ўзини сал бўлмаса йўқотиб қўяёзди:

Рўпарасида очиқ чеҳра билан сўрашгани қўл чўзиб Ленин турарди. Владимир Ильич унинг қўлини маҳкам қисди. Кейин кетма-кет саволлар бера бошлади. Питерга қандай келгани, ҳозир қаерда туришгани, оиласининг аҳволи, озиқ-овқат олишаяптими-йўқми — ҳамма нарсани билишга қизиқар, битталаб эринмай сўрарди. Айниқса Николаевдаги аҳволни кўп суриштирди. Партия ва давлатнинг улкан арбоби сифатида ишлари ниҳоятда кўп бўлишига қарамай оддий большевик — ишчи билан самимий суҳбатлашгани, энг «майда-чуйда» нарсаларга ҳам эътибор бериши, оиласи, ҳаёти ҳақида ғамхўрлик кўрсатгани Владислав Семёновичга ғоят чуқур таъсир қилган эди.

Владислав Заборский мана шу ажойиб учрашув ҳақида рафиқасига кейинчалик кўп марта ҳаяжонланиб сўзлаб берган.

— Ленин каби улуғ сиймони тарих ҳали кўрмаган, деб ўйлайман, — дерди Заборский бу учрашув ҳақида гап кетганида, — Унинг улуғлиги энг аввало оддийлиги, халқчиллиги, ўта камтарлигида эди.

В. Заборский бундан кейин ҳам Ильични кўп кўрди, у билан ҳамсуҳбат бўлди.

1919 йил эди. Бир группа ходимлар қатори уни ҳам Кремлга чақиришди. Ильич ишчилар синфи вакилларининг ҳар бири билан алоҳида қўл беришиб кўришди. Навбат Заборскийга келганида Владимир Ильич: «Ҳа, Виборг ишчиси, Питерингизда ишлар қалай бораяпти?» деб сўради уни таниб. Шунда Владислав Семёнович доҳийнинг хотираси нақадар чуқурлигига ҳайрон қолган эди. Ленин чақирилганларга шароитни тушунтириб берди. Улардан Архангельскка бориб, станциялар ва пристанларда қолиб кетган кўмир ва ўтинларни йиғиб, марказга юборишларини илтимос қилди. Душман гирдобида қолган мамлакатимизда ёнилғи масаласи чатоқ эди. Группа қисқа вақтда бир неча эшелон кўмир жамғариб, Москвага жўнатди.

Улуғ доҳийнинг ўлмас сиймоси В. С. Заборский хотирасида умрбод сақланиб қолди. Кекса коммунист умрининг охиригача Коммунистик партияга, Ленинга содиқ қолди. Қаерга борса ҳам, кимлар билан учрашса ҳам уни ўз ҳолига қўйишмас, «Ленинни кўргансиз, у ҳақда ҳикоя қилиб беринг» деб илтимос қилишарди. Владислав Заборский бажонидил рози бўлар, кўрган-билганларини уларга сўзлаб берарди.

Клара Павловна-чи? Учрашувлар, кечалар, мажлисларга доимо эри билан бирга борарди. Мана бугун яна уни таклиф қилиб кетишибди. Бормаса, бўлмайди. Ёшларга Ильичдек улуғ инсон ҳақида нимаики билса, ҳаммасини бирма-бир ҳикоя қилиб беради.

У ёзув столи ёнига ўтирди. Бир парча қоғоз олиб: «Чоршанба. 9-ГПТУ. Кеч соат 6. Ленин ҳақида хотиралар» деб ёзди-да, ойна тагига қистириб қўйди.

З. ГУМИРОВ.
Т. МИРҲОДИЕВ.

Суратда: кекса коммунист Клара Павловна Буш жаҳон пролетариатининг буюк доҳийси В. И. Ленин ҳақидаги хотираларини 9-давлат профессионал-техника билим юрти ўқувчиларига сўзлаб бермоқда.

ЮКСАК МУКОФОТ

Бутуниттифоқ «Билим» жамиятининг энг аъло даражада ишлаган жамоатчи лекторлари ва ходимларидан бир группасини СССР Олий Совети Президиуми сиёсий ва илмий билимларни пропаганда қилишда актив қатнашганлиги ва меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашдаги самарали иши учун 1967 йил 8 августдаги фармонига биноан СССР орденлари ва медаллари билан мукофотлади.

Шу жумладан Ўзбекистон ССРдан қуйидагилар мукофотланди:

ЛЕНИН ОРДЕНИ БИЛАН

Мўминов Иброҳим — Ўзбекистон ССР «Билим» жамияти правлениесининг раиси, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти.

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНИ БИЛАН

1. **Блок** Евгений Михайлович — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пропаганда ва агитация бўлимининг лектори.

2. **Фаёзова** Осиё — «Билим» жамияти Фарғона область ташкилоти правлениесининг раиси, доцент, Улугбек номидаги Фарғона педагогика институтининг кафедра мудири.

«ХУРМАТ БЕЛГИСИ» ОРДЕНИ БИЛАН

1. **Отахонов** Акромжон — «Билим» жамияти Андижон область ташкилоти правлениесининг масъул секретари.

2. **Каримов** Рустам — «Билим» жамиятининг лектори, фалсафа фанлари кандидати, В. В. Куйбишев номидаги Самарқанд кооператив институтининг кафедра мудири.

3. **Нурушев** Абдужаббор — «Билим» жамияти Қорақалпоғистон АССР ташкилоти правлениесининг масъул секретари.

4. **Фозилхўжаев** Қодир Фозилович — Ўзбекистон ССР «Билим» жамияти правлениеси раисининг биринчи ўринбосари, тарих фанлари кандидати.

5. **Шчеглов** Владимир Петрович — Ўзбекистон ССР «Билим» жамияти правлениеси раисининг ўринбосари, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Тошкент астрономия обсерваториясининг директори.

«ШАВКАТЛИ МЕҲНАТ УЧУН» МЕДАЛИ БИЛАН

1. **Давхонов** Зулфихор Сагитович — «Билим» жамияти Сурхондарё область ташкилоти правлениесининг масъул секретари.

2. **Жалилова** Назира — «Назарбек» совхозидаги халқ маданият университетининг ректори, Тошкент область Калинин районидаги 37-ўрта мактаб директори.

3. **Исломов** Асқар Исломович — «Билим» жамияти Тошкент шаҳар ташкилоти правлениесининг раиси, профессор, В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетининг кафедра мудири.

4. **Ласько** Таисия Александровна — Ўзбекистон Компартияси Фарғона область комитети пропаганда ва агитация бўлимининг лекторлар группаси раҳбари.

5. **Ражабов** Янгибой — «Билим» жамияти Хоразм область ташкилоти правлениесининг раиси, доцент, В. И. Ленин номидаги Хоразм педагогика институтининг кафедра мудири.

«МЕҲНАТДА ЎРНАК КЎРСАТГАНЛИГИ УЧУН» МЕДАЛИ БИЛАН

1. **Охунжонов** Собир Раҳимович — «Билим» жамияти Бухоро область Қоракўл район ташкилоти правлениесининг раиси, Ўзбекистон Компартияси Қоракўл район комитетининг секретари.

2. **Жданов** Георгий Михайлович — «Билим» жамияти Тошкент шаҳар ташкилоти правлениеси ҳузуридаги методика кабинетининг мудири.

3. **Раҳматуллаева** Насиба — «Билим» жамияти область ташкилоти правлениеси ҳузуридаги илмий-методика секциясининг аъзоси, Қашқадарё область суди раисининг ўринбосари.

4. **Ҳайдарова** Раъно Бегалиевна — «Билим» жамиятининг лектори, Сирдарё область Боёвут районида ўрта мактаб муаллимаси.

5. **Холмирзаев** Абдуҳафиз Абдилаҳатович — «Билим» жамиятининг лектори, Тошкент шаҳар республика илмий атеизм уйининг директори.

Серқуёш республикамизда

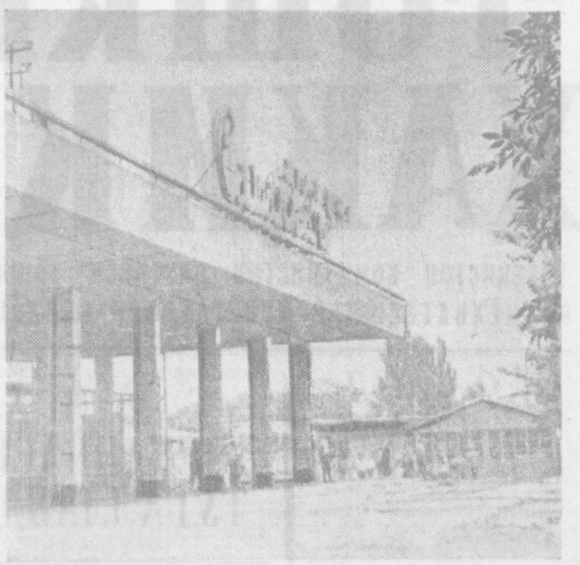

Пойтахтимизда яна бир — «Самарқанд» автовокзали биносининг қад кўтариши кишини қувонтирмоқда. Тўқимачилик комбинати яқинига жойлашган бу автовокзал пассажирларга ҳартомонлама қулайлик туғдиради. Фотомухбиримиз А. Абалян олган ушбу суратда автовокзални олд томондан кўриб турибсиз.

ЧЎПОНЛАР УЧУН ЛЕКЦИЯЛАР

НУРОТА районидаги совхоз фермалари меҳнатчиларидан 30 мингдан кўпроқ киши КПСС Марказий Комитетининг тезисларига бағишланган лекция ва докладлар тинглади.

Нурота район партия комитети, «Билим» жамиятининг маҳаллий бўлими якшанба кунлари пропагандистлардан кўплаб кишини олис фермаларга, чўл ва тоғлардаги қишлоқларга юбормоқда. Бу пропагандистлар қишлоқ меҳнатчиларига 50 йил ичида мамлакатимиз эришган ютуқлар тўғрисида, коммунистик қурилиш истиқболлари ҳақида гапириб бермоқдалар.

БАЛЛИ, БИНОКОР!

ҚАРШИ. «Қашқадарёоблсельстрой» 19-трести атиги январь ойида ташкил қилинган эди. Ҳозир эса СССР Қишлоқ хўжалик министрлигидан қуйидаги мазмунда қувончли хабар келди: 1967 йилнинг иккинчи кварталидаги социалистик мусобақа якунлари учун трест коллективига СССР Министрлар Совети билан ВЦСПСнинг кўчма Қизил байроғи берилди.

Бу ерда Ботир Ҳолбоев бошлиқ ғишт терувчилар бригадаси, Йўлдош Муродов бошлиқ дурадгорлар бригадаси, юзлаб бошқа бинокорлар яхши хизмат қилмоқдалар. Улар трестга топшириқни анча ошириб бажариши учун катта ёрдам бердилар.

ҲАММА НАРСА ШАЙ

КРАСНОГВАРДЕЙСК (Самарқанд области). Булунғур районидаги «Октябрь» колхозида пахта териш учун механизациялашган тўрт отряд тузилди. Бу отрядлар пахта териш машиналари ремонтдан чиқарилганидан кейин дарҳол ташкил қилинди. Бу ерда ўтган йилдагидек пахта теримида машиналар группа усулида ишлатилади. Бу эса, машиналарнинг иш унумини оширади. Ҳар бир отрядда 5—6 та «зангори кема», кўрак чуviш машиналари, тиркаладиган тележкали тракторлар, далада ёнилғи билан таъминлайдиган база бор.

Калинин номли, «Ленинобод», Ленин номли колхозлар ҳам машина-механизмлар ремонтини тамомлаб ана шундай механизациялашган отрядлар ташкил қилдилар.

СТУДЕНТЛАР САЙИЛИ

ЎТГАН шанба куни Тошкентдаги Тельман номли паркда беҳад зўр шоду-ҳуррамлик, ҳазил ҳукм сурди, қўшиқлар айтилди. Бу ерда шаҳар студентларининг сайили бўлди. Сайилда ўн мингдан кўпроқ бўлажак мутахассис иштирок этди. Улар, ўзларининг учинчи семестрини меҳнат семестрига айлантириб, ҳозир Тошкентни тиклашда ёрдам бермоқдалар.

Шу кечада студентлар деярли ҳамма жойда — яшил театрда, эстрада олдида, танца майдончасида бўлдилар. Бу ердаги саҳналарда ўтган аср адабиёт классиклари, оммабоп асарларнинг қаҳрамонлари ўз маҳоратларини намойиш қилдилар. Ёш шоирлар ўз шеърларини ўқиб бердилар. Бу боғда биринчи марта шу кеча жаҳон халқларининг жуда кўп қўшиқлари янгради. Бу қўшиқларни республика пойтахтида таълим олаётган чет эллик студентлар ижро этдилар.

Бутун кечаси билан оркестр чалиб турди, аттракцион, лотерея ишлаб турди. Байрам зўр мушакбозлик билан тугади.

«ЮБИЛЕЙ» ХОНАТЛАСИ

НАМАНГАН, (ЎзТАГ). «Юбилей» хонатласи энг талабчан модапарастларни ҳам қониқтира олади. Наманган шойи фабрикаси шундай атлас чиқара бошлади. Корхонанинг энг яхши кишилари кўркам ва пишиқ олти рангли кўйлаклик атласни бунёд этишга ўз санъатларини бағишладилар. Уста Иброҳим Икромов ва Абдикарим Акрамов, атлас тўқувчилардан Раҳбар Ҳалилова ва Марям Маҳмудова таклиф қилган миллий гул жуда жозибадордир. Атласда Кремль минорасининг тасвири тиллойи қилиб ишланган. Юбилей йилида Наманганнинг янги атласидан ярим миллион чамаси хотин-қизлар кўйлак тиктириб киядилар.

ИТТИФОҚДА УЧИНЧИ

Ўзбекистон трактор-йиғув заводи коллективи Совет ҳокимиятининг 50 йиллик юбилейи шарафига меҳнат вахтасида туриб ишлаб, катта-катта ютуқларни қўлга киритмоқда. Юбилей шарафига олинган социалистик мажбурият шараф билан адо этилаяпти. Йил бошидан бери эса пландагидан ташқари 126 та «Т-28х3» маркали трактор тайёрланиб, колхоз-совхозларга жўнатилди.

Машинасозларининг шу йилнинг иккинчи кварталидаги самарали меҳнатлари муносиб тақдирланди. Коллектив СССР Тракторсозлик ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги корхоналари ўртасидаги мусобақада учинчи ўринни эгаллади. Машинасозларга министрлик ва машинасозлик саноати ходимлари касаба союзи Марказий Комитетининг учинчи даражали пул мукофоти берилди.

С. ТЎЛАЕВ.

МУҲИМ ИЛМИЙ ТАДҚИҚОТ

ТАНҚИД ВА ТАҚРИЗ

«Ўзбек адабиёти тарихи» курси олий педагогик ўқув юртлари филология факультетлари программасининг муҳим ва катта таркибий қисмини ташкил этади.

Бу катта курс бўйича илк қадам сифатида бундан қарийб 22 йил муқаддам майдонга чиққан «Ўзбек адабиёти тарихи хрестоматияси»ни, шунингдек доцент Н. М. Маллаевнинг «Ўзбек адабиёти тарихи» — биринчи китоби ва академик В. А. Абдуллаевнинг «Ўзбек адабиёти тарихи» — иккинчи китобини кўрсатиш мумкин.

Филология фанлари доктори, профессор Ғулом Каримовнинг «Ўзбек адабиёти тарихи» — учинчи китоби (XIX асрнинг иккинчи ярмидан XX аср бошларигача)нинг майдонга чиқиши университетларнинг филология факультетлари ҳамда педагогика институтларининг тил ва адабиёт факультетлари профессор-ўқитувчилари, студентларини қувонтирган қимматли манбалардан бири бўлди.

Китоб автори XIX асрнинг иккинчи ярми ва XX аср бошларидаги ўзбек адабиёти ҳақида фикр юритар экан, аввал шу даврдаги тарихий шароит ва маданий ҳаёт, адабиётда демократик оқимнинг туғилиши ва унинг ижтимоий илдизлари ҳақида кенг маълумот беради.

Дарҳақиқат, XIX асрнинг иккинчи ярмида Ўрта Осиё халқлари ҳаётида рўй берган энг муҳим ҳодиса феодал муносабатлари асосига қурилган ўзбек хонликларининг инқирозга юз тутиши ва Ўрта Осиё ерларининг Россия составига қўшиб олиниши билан ўлка халқлари тарихида янги давр бошланиши бўлди.

Муаллиф ҳар бир тарихий жараён ҳақида марксистик позицияда туриб тўғри фикр юритади ва у ёки бу масалани объектив баҳолайди.

Айтайлик, чор Россияси Ўрта Осиёга келгач, барпо этилган илмий муассасалар ҳақида фикр юритар экан, автор «Ўлкани тўла эгалламоқ ва уни идора қилмоқ учун уни билиш зарур эди. Шунинг учун ҳам чоризм шароит тақозосига кўра, Туркистон тарихи, экономикаси географияси юзасидан айрим тадқиқотлар олиб бориш ишларини уюштиришга мажбур бўлди» (12-бет) — деб жуда тўғри фикр юритади. Шу билан бирга, И. В. Мушкетов, Н. А. Северцов, А. П. Федченко, П. П. Семенов — Тяньшанский, Н. М. Пржевальский каби олим-сайёҳларнинг тадқиқотлари жаҳон илмини Ўрта Осиё ҳақидаги қимматли маълумотлар билан бойитишдан ташқари, ўлка халқлари орасида илм-маориф тарқатиш жиҳатидан ҳам катта аҳамиятга эга бўлганлигини тўғри шарҳлайди.

Ана шу асосда ва муҳит таъсирида маҳаллий халқнинг илк-қалдирғоч маданият арбоблари етишиб чиқдилар. Самарқандлик Мирза Барат Қосимов, фарғоналик Акрам Асқаров, биринчи ўзбек география олими Ҳожи Юсуф ва бошқалар шулар жумласидан эдилар. «Шундай қилиб, Ўрта Осиё Россияга қўшиб олингандан сўнг ўлкага икки хил Россия: революцион Россия — Чернишевскийлар, Ульяновлар, Плехановлар Россияси ҳамда реакцион Россия — Гучковлар, Струвелар Россияси кириб келди» — деб якуний фикр айтилади.

Улуғ мутафаккир Алишер Навоий анъаналарининг давомчилари Муқимий, Фурқат, Комил Хоразмий, Завқий, Аваз Ўтар каби демократ шоирлар ижоди ҳақида батафсил фикр юритган автор «ҳеч қачон адолатсизлик ва ноҳақлик билан келиша олмаган» лирик қаҳрамон-шоирлар ижодининг чинакам моҳиятини чуқур илмий кузатиш — тадқиқотлар негизида ҳаққоний таҳлил этади.

Демократик адабиёт намояндалари — Аҳмад Дониш, Фурқат, Комил Хоразмий, Аваз Ўтар, Анбар Отин ва бошқаларнинг ижодларида маърифатпарварлик ғоялари мотиви асосий ўринни эгаллади. Бироқ бу адабиётнинг халқ ўртасида кенг шуҳрат қозонган намояндаси бўлган Муқимий ижодида замондан норозилик, тенгсизлик, адолатсизлик, зулм ва истибдод асосига қурилган колониал қуллик билан сира чиқиша олмаслик мотиви алоҳида ажралиб туради.

Демократ адабиёт намояндалари (масалан, Муқимий турмуш ҳодисаларини, индивидуал типларни ўз асарларининг асосий темаси ва қаҳрамони қилиб олди, уни бир бутун ҳолда тўлалигича ҳаққоний тасвирлади. Шундай қилиб, демократик адабиётдаги асосий сатирик типлар турмушдаги конкрет шахсни тасвирлаш орқали яратилди. (Султон Алихўжа, Ҳакимжон, Ходихўжа ва ҳоказо). Муаллиф булардан ташқари «Демократик адабиётнинг жанрлари ва бадиий хусусиятлари» ҳақида муфассал тўхталиб, мазкур шоирларнинг мавжуд ғазал, мухаммас, мусаддас, мураббаъ, маснавий, фард, туюқ ва рубоий жанрларида ёзиш билан бирга, янги адабий жанрларни яратганликларини айтиб, сатира ва юмор ҳақида кенг фикр юритади.

Дарсликнинг «Муқимий», «Фурқат», «Завқий», «Комил Хоразмий», «Аваз Ўтар» боблари ғоятда катта изланиш, ижодий меҳнат ва илмий-тадқиқот маҳсулларидир. Бу ўринда шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш ўринлики, муаллиф мазкур шоирларнинг ҳаётига оид янги фактларни келтиради ва уни мукаммаллаштиради.

1876 йилда Қўқон хонлиги узил-кесил тор-мор келтирилгач, янги тарихий вазият майдонга келди. Шу муносабат билан адабиётда ҳам синфий табақаланиш кескин тус олди. Шу йўсин, китоб муаллифи жуда тўғри шарҳлаганидек, XIX асрнинг 80-йиллари бошларида Қўқонда ўзининг социал қиёфаси, ҳатти-ҳаракати билан бир-биридан принципиал фарқ қиладиган икки адабий группа майдонга келди. Уларнинг бири — Шайхи Сулаймон Афғоний бошчилик қилаётган реакцион шоирлар тўдаси, иккинчиси — Муқимий раҳбарлиги остида ташкил топаётган прогрессив шоирлар адабий группаси эди.

Муаллифнинг катта илмий тадқиқот ва меҳнати шунда яққол кўринадики, у ҳар бир шоир (масалан, Муқимий, Фурқат) ҳақида фикр юритар экан, давр руҳи, ижтимоий ҳаёт ҳодисалари билан адабий муҳитни унга мансуб бўлган шахс ҳаёти ва кечинмасини муштарак ҳолда, бир бутун тарзда, боғлаб текширади.

Муаллиф «Муқимий ҳажвиёти» қисмида (100—125 бетлар) Муқимий қаламига мансуб бўлган ўзбек демократик адабиётида яратилган ажойиб социал типлар галереяси ҳақида мукаммал фикр юритиб, жумладан, шу кунга қадар деярлик тилга олинмай келинаётган «Сайлов» сатирик шеъри (мазкур шеър 1956 йилда топилгани айтилади). Таҳлил этилади.

Муаллиф Фурқат ижодий меросини, шакл ва мазмунига қараб, етти группа (лирикаси, маърифатпарварлик руҳидаги асарлари, достонлари, мемуарлари, публицистикаси, илмий асарлари, бадиий таржималари)га бўлиб таҳлил этади. Бу классификация шунинг учун мақсадга мувофиқки, фурқатшуносликка яна ҳам аниқлик, мукаммаллик киритилди, баъзи ноаниқ фикр-мулоҳазаларга барҳам берилди.

«Комил Хоразмий» қисми дарслик авторининг катта ижодий изланишларининг натижасидир. Бу қисмда машҳур бастакор ва шоир Ниёз Муҳаммад (Комил Хоразмий) ҳақида батафсил фикр юритилади. Муаллиф камсухумлик билан Комил Хоразмий ижодини ўрганиш бўйича илмий кузатишларини илк қадамлардан бири сифатида атайди.

Олим, Комил Хоразмий ижодини тадқиқ этар экан, унинг поэзиясининг етакчи мотивларидан бўлмиш халқчиллик, маърифатпарварлик, инсоний муҳаббатни улуғлаш каби ғоявий-эстетик қимматини ҳақида батафсил фикр юритган. Дарсликка жило бериб, унинг қимматини оширган масалалардан бири авторнинг адабиёт назариясига оид чуқур илмий кузатиш ва хулосаларидир. Ана шу жиҳатдан, муаллифнинг муқимийшунослик, фурқатшунослик ва бошқа улкан шоирлар ижодини тадқиқ этиш борасидаги ишлари диққатга сазовордир.

Дарслик баъзи жузъий камчиликлардан ҳам холи эмас. Чунончи, 71-бетда «Диний-мистик адабиёт» баҳсида қайтариқ фикр мавжуд бўлиб, шу адабиёт намояндаларининг бирортаси ижодидан кичик бўлса-да, характерли далил мисоллар келтирилмайди.

Кейин, демократик адабиёт намояндаларидан Завқий шеърларидан келтирилган баъзи мисраларга аниқлик киритиш, тушунилиши қийин бўлган сўзларнинг изоҳи берилиши фойдадан холи бўлмас эди.

Қайтариқ фикр Дукчи эшон масаласида (Завқий ижоди баҳсида), 206-бетда ҳам мавжуд.

Бизнингча, Муқимий, Завқий, Фурқатлар билан замондош бўлган машҳур маърифатпарвар, тараққиёт жарчиси Аҳмад Дониш (1827—1897) ижоди ҳақида ҳам тўхтаб, мустабид Бухоро амирлиги шароитида «Зулматдан кўринган нур» сингари юксак ғояларнинг ташвиқотчиси бўлган мазкур маърифат юлдузининг ижодини ўрганишга ҳам ўрин берилиши зарур эди.

Умуман, мазкур дарслик олий педагогика ўқув юртлари студентлари ва барча адабиёт ихлосмандларининг XIX асрнинг иккинчи ярмидан XX аср бошларигача бўлган ўзбек адабиёти тарихини ўрганишларида муҳим манба сифатида қадрлидир.

У. САЛОҲИДДИНОВ.

МАРРА ЯҚИН

ЧОРВА МАҲСУЛОТЛАРИ МЎЛ БЎЛСИН

Калинин районидаги Калинин номли колхоз чорвадорлари Улуғ Октябрь Социалистик революциясининг 50 йиллик юбилейини умумхалқ мусобақасини кенг авж олдирган, зафар кетидан зафар қучаётган бир вазиятда кутиб олмоқдалар. Хўжаликнинг комплекс чорвачилик бригадаси аъзолари — сут соғувчилар, ем-хашак жамғарувчилар зўр ғайрат кўрсатиб меҳнат қилишаяпти.

Хўжаликда чорва моллари маҳсулдорлиги тобора ошиб бораяпти. Кўплаб сермой сут соғиб олиняпти. Чорвадорларнинг юбилей йилининг биринчи ярмида қўлга киритган ютуқлари ана шундан далолат беради.

Колхозда ўтган ярим йил мобайнида пландаги 284 ўрнига 349 тонна сут соғиб олинди. Бу 1966 йилнинг биринчи ярмида соғиб олинган сут миқдорига нисбатан 67 тонна кўпдир. Олти ойда давлатга сотилган жами сут миқдори ўтган йилнинг шу пайтидагига қараганда анча юқори бўлди. Сут корхоналарига 79 тонна кўп сут етказиб берилди.

Ҳаммасидан ҳам қувончлиси шундаки, сигирлардан соғиб олинаётган сутнинг мойлилиги ошди. Ўтган йили сути суюқ бўлганлиги сабабли 17 тонна сут йўқотилган эди. Бу йил эса ярим йил ичидаёқ сутдаги ёғ миқдорининг яхши бўлганлиги ҳисобига беш тоннадан ортиқ сут иқтисод қилиб қолинди.

— Бу йил мавжуд 230 бош соғин сигирдан жами 530 тонна сут соғиб олиб,— дейди комплекс чорвачилик бригадасининг бошлиғи Николай Лучников,— давлатга 449 тонна сут сотиш мажбуриятини олганмиз. Шу кунгача фермамиз сут соғувчилари 420 тоннадан ортиқ сут соғиб олишди. Маҳсулотнинг 390 тоннадан зиёди давлатга сотилди. Чорвадорларимиз манзилга жуда яқин келишди. Лекин улар дастлабки ютуқ билан чегараланиб қолмоқчи эмаслар. Коллектив давлатга сут сотиш йиллик планини 20 сентябрга ва йиллик ишлаб чиқариш планини эса 15 октябргача бажаришга аҳд қилган. Бундан ташқари чорвадорларимиз улуғ айём кунигача байрамга совға тариқасида планга қўшимча 120 тонна сут етиштириш мажбуриятини ҳам олишди.

Чорвачиликда прогрессив усулларни кенг қўлланиш, механизациядан иложи борича самарали фойдаланиш туфайли арзон ва мўл маҳсулот етиштирилмоқда. Бир центнер сутнинг таннархи планда 16 сўм 21 тийин қилиб белгиланган эди. Лекин меҳнатнинг самарадорлиги туфайли сутнинг таннархи ярим йиллик якунда 13 сўм 80 тийинданга айланди. Бир центнер сут учун 1,7 ўрнига 1,6 озуқа бирлиги сарфланди. Етиштирилаётган маҳсулотга бўлган меҳнат сарфи ҳам пландагидан анча камайди. Бир центнер сут етиштириш учун 1 сўм 87 тийин ўрнига 1 сўм 54 тийинлик меҳнат ҳақи сарфланди.

Гўшт етиштиришда қўлга киритилган ютуқлар бундан ҳам қувончли. Миришкор чорвадорлар бир центнер гўшт етиштириш учун пландаги 9 сўм 20 тийин ўрнига 7 сўм 10 тийинлик меҳнат ҳақи сарфладилар.

Колхоз чорвадорлари самарали меҳнатлари мевасидан тобора кўпроқ манфаатдор бўлаётганликлари қувончли ҳолдир. Арзон ва мўл чорвачилик маҳсулотлари етиштириш билан уларнинг йиллик даромади ҳам тинмай ортиб бораяпти. Ферманинг илғор сут соғувчиларидан бири Шакар Примованинг 1963 йилдаги йиллик даромади 717 сўмни ташкил этган бўлса, ўтган йили 1843 сўмга етди. Ҳар бир меҳнат кунига у бултур 5 сўмдан ҳақ олди. Умуман чорвадорларнинг йиллик даромадлари шу ўтган давр ичида 2—2,5 баравarга кўпайди.

Чорвачиликнинг юксалиши билан хўжаликка келаётган даромад ҳам ошиб боряпти. 1963 йилда колхоз чорвачиликдан 62 минг 200 сўм фойда олган бўлса, бу рақам 1966 йилга келиб 116 минг 800 сўмни ташкил этди. Демак, чорвачиликдан келаётган даромад қисқа муддат ичида икки бараварга кўпайди. Бу йилги даромад ҳам чакки бўлмаяпти. Ярим йилликнинг ўзидаёқ 91 минг 449 сўм даромад қилинди. Шундан қарийб 10 минг сўми соф фойдадир.

Хўш, колхоз чорвачилигининг бундай рентабель бўлишига сабаб нима? Бунинг боиси, аввало, фермада чорва маҳсулдорлигини оширишнинг муҳим омили бўлган озуқа цехининг ташкил этилишидир. 1963 йилда фермада озуқа цехи қуриб, фойдаланишга топширилди. Унинг энг қўл келган томони шу бўлдики, цех ишга туширилиши билан ем-хашак исрофгарчилигига чек қўйилди. Сигирларнинг сути кўпайди, молларнинг вазнига-вазн қўшилди.

Цехда озуқа тайёрланганда рационга қатъий амал қилинмоқда. Ҳар бир сигирга 30 килограмм кўк беда ёки дағал хашак, икки килограмм шрот, 10 килограмм барда, 5 килограмм лавлаги ёки картошка, 50 грамм туз аралашмасидан тайёрланган комбикорм берилмоқда. Цехда ҳар куни 10—11 тонна озуқа тайёрланиб 500 бош қорамолга едирилмоқда.

Сигирлардан мўл-кўл сут соғиб олинишининг яна бир омили шундаки, молларга озуқани сут соғувчиларнинг ўзлари беришаяпти. Ҳозир фермада молбоқар йўқ. Озуқа цехи қурилмасдан олдин 13 та сут соғувчига 13 та молбоқар бириктириб қўйилар эди. Цех ишга туширилгач, молбоқарлар штати қисқарди. Озуқа цехида фақат 6 кишигина қолди, холос. Улар тайёрланган озуқани молларни овқатлантириш вақтида бирма-бир охирларига тарқатиб чиқишади.

Чорвачилик маҳсулотларини мўл-кўл етиштиришда мустаҳкам озуқа базаси яратиш айниқса, муҳимдир. Ана шуни яхши билган чорвадорлар ғайрат кўрсатишяпти. 28 гектар ердаги маккажўхори ўрилиб, силос қилинаяпти. Кунда силос чуқурларига 100—110 тонна кўкпоя бостирилаяпти. Дастлабки маълумотларга кўра ҳар гектар ердан 800—850 центнердан кўк масса йиғиштириб олинмоқда.

Озуқа учун етиштирилаётган 5 гектар майдоннинг ҳар гектаридан камида 80 тоннадан лавлаги ҳосили йиғиштириб олиш кўзда тутилмоқда. Колхозда бу йил чорва қишлови учун мўлжаллаб 2500 тонна силос жамғарилиши керак. Шу кунгача бостирилган кўк масса 500 тоннадан ошиб кетди. Бундан ташқари 310 тоннадан зиёд дағал хашак янги усулда ғарамлаб қўйилди.

Колхоз фермасида ўз самарали меҳнати билан эл бойлигига бойлик қўшаётган моҳир чорвадорлар анчагина. Шакар Примова, унинг қизи Шоҳида, Ботир Отаметов, Зуҳра Орифжонова, Сервиноз Аблаевалар айниқса ўрнак кўрсатмоқдалар. Юбилейга ўзининг шахсий совғалари билан бораётган моҳир сут соғувчи Ботир Отаметов юбилей йилида ҳар бир соғин сигирдан 3 минг килограммдан сут соғиб олиш иштиёқи билан меҳнат қилмоқда. Бу серғайрат йигит мажбуриятига яраша ишлаб, ўтган ярим йил мобайнида пландагидан 11 минг 42 килограмм кўп сут соғиб олишга эришди. Бу унинг улуғ тўйга дастлабки тўёнасидир.

Н. ҲИКМАТУЛЛАЕВ,
Н. ҚОДИРОВ.

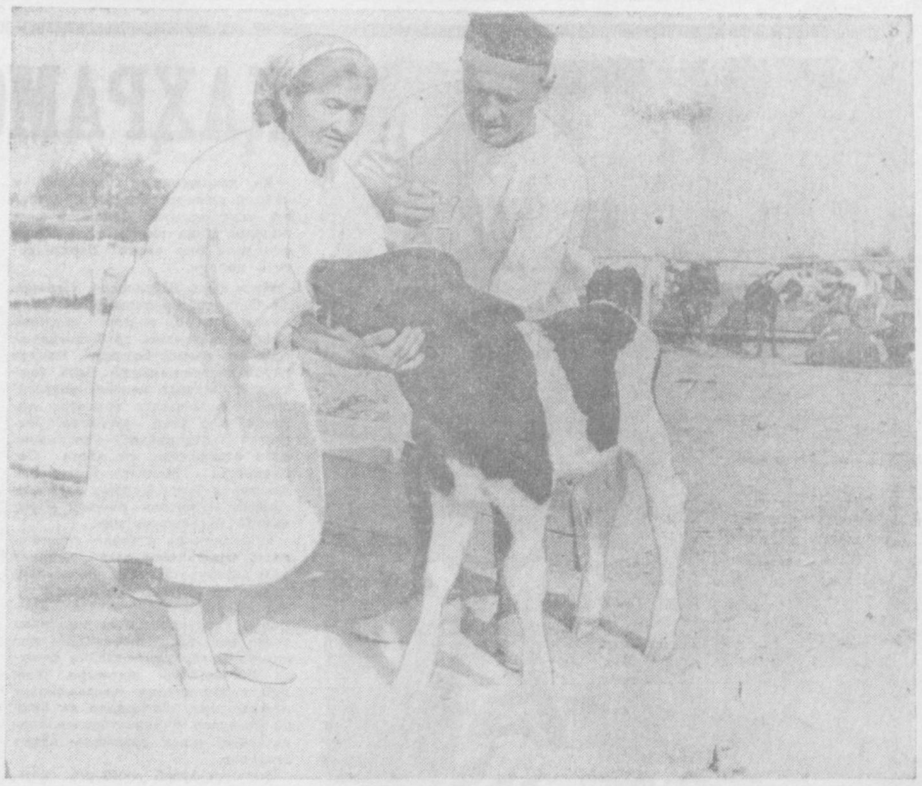

Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхози чорвачилик фермасида Хайри опа Аҳмедова 20 йилдан буён ишлайди. У шу вақт ичида жуда кўп бузоқларни боқиб ўстирди. Шунинг учун ҳам колхозчилар уни ўз ишининг моҳир устаси деб таърифлашади. Суратда: зоотехник Холхўжа Норхўжаев ўртоқ Аҳмедова боқаётган бузоқларнинг соғлигини текширмоқда.

О. Қозоқбоев фотоси.

Хасратянни кўрган борми

ЎРТАСАРОЙ («Тошкент ҳақиқати» мухбиридан). Кейинги кунларда колхоз раҳбарларига ҳали у, ҳали бу участка бошлиғи «сув етишмаяпти» деб арз қилиб келадиган бўлиб қолди. Айниқса Сосбуқа каналидан сув оладиган 580 гектарли участка бошлиқларининг бири қўйиб бири тинчлик бермаяпти. Биру ўнда бир куб ўрнига гоҳ 05 06 куб сув келиб кишиларни шошилтирмоқда.

Ўрта Чирчиқ районидаги Свердлов номли, Юқори Чирчиқ районидаги Свердлов номли икки колхоз раҳбарлари кўп вақтларини шу Сосбуқа канали бўйида ўтказадилар. Ҳали бульдозер олиб келиб канал бошини тозалайдилар, ҳали сепоя ўрнатадилар, шох босадилар. Лекин бу чоралар билан ҳар икки колхоз муътадил сув ололмаяпти.

Яқинда бу каналдан келадиган сув яна камайиб кетди. Икки колхоздан катта-кичик бульдозерлар келтирилди. Қанча шоҳ танишилди. Эртадан кечгача жуда кўп одам овора бўлди. Лекин районлараро каналлар бошқармасининг бошлиғи В. Забилин, бошқарманинг шу канал бўйича гидротехниги Хасратяннинг қораси кўринмади.

Хасратян гидротехниклик қилаётган бу каналда шундай ҳодиса тез-тез юз бериб турганидан одамлар безиллаб қолишган.

Дарҳақиқат, икки колхознинг қарийб минг гектарча ерини сув билан таъминлайдиган бу канални тузатиш тўғрисида район, область кенгашларида кўпдан бери гапсўз бўлиб келади. Тўғри, область сув хўжалиги ташкилотлари бу каналдан сувни Қизилсойнинг тагидан ўтказиш учун қайнама қилишни таъминладилар. Қорасувнинг тепасидан олиб ўтиш учун бетонли кўтарма ариқ барпо этилди. Булар шубҳасиз яхши. Бироқ Сосбуқа каналидан доим ва бир меёрда сув келишини таъминлаш масаласи ҳали ҳам муаммо бўлиб қолаётир. Унинг сув чиқарадиган жойи аниқ эмас. Баҳорда каналга 300 метр юқоридан сув олинарди. Энди сув чиқадиган жой анча пастга тушиб кетган. Ҳозир сув чиқадиган жойдаги Қорасувнинг ўртасида кичкинагина оролча турибди. Агар сув уни ювиб кетса Сосбуқага сув чиқмай қолиши ҳам мумкин. Гапнинг қисқаси бу ердаги ишлар омонат, наридан-бери бўлаётир. Районлараро ва область сув хўжалик ташкилотларига бу ҳақда жиддийроқ ўйлаб кўрадиган пайт келмадимикин? Наҳотки бу проблемани ҳал қилиш шуқадар қийин бўлса? Айтгандай, бу атрофдан Хасратянни топса бўлармикан?!

Б. ХАЛИЛОВ.

БАХТИНГ — БИЛАГИНГДА

ОЧЕРК

Қунғура тоғлар узугига ёқут кўз бўлиб тушаётган Норакка қачонки бормай, янгиликлар гувоҳи бўламан. Навқирон шаҳарнинг бугунги кўрки, латофатидан сархуш бўлиб, Пулисангин дарасига чиқиб кетаётгандим, кутилмаганда эски дўстим Нурга дуч келдим. У асли нораклик. Шу тоғу-тошлар қўйнида вояга етган. Нур илгари подачилик қиларди. Норак кўрилиши бошланиб кетди-ю, унинг янги бахт дарвозаси очилди, гўё. Шу ерга ишга кирди. Махсус курсда ўқиб бульдозерчи бўлиб олди. У шунчаки, гигант бульдозерни бошқара олишидан қувонганиданми, «танк»им билан бугун тоғни ағдараман, деб юрарди. Йўл чеккасида тик турганимча суҳбатлашарканмиз, гапни ҳазилга бурдим:

— Хўш, «танк»ингиз гумбурми, тоғларни чаппа-роста қилиб ётибсизми?

— Э, жўра хабарингиз йўқми, «полвон»га ўтиб кетганмиз.

— Нега?— ажабланиб Нурга тикилдим.

— «Танк»да уч йил ишлаб, бутун сиру-асрорини билиб олдим. Энди экскаваторга ишқим тушиб қолди. Рости гап, бир экскаваторчи акахон орттиргандим, у кишининг касби мени ҳам ўзига тортди, олди. Унга шогирд тушдим. Иккиойдаёқ ўргандим. Ҳозир бемалол ишлаяпман.

— Ким экан у?

— Исмларини Раҳимжон Шарипов дейдилар. Марғилоннинг Тўқаймозор қишлоғидан. Ўзиям хўп асл йигит-да. Одамнинг жони дейсиз. Турган-битгани ҳазил-кулги. Экскаваторни шундай мақомларда ўйнатадики... Шу йил дарёни тўсиш даврида бир миллион кубометрдан ортиқ қояни кўчириб дарёга ташлаб, биринчиликни олди, азамат. Танисангиз керак.— завқ билан гапираётган Нур сўзидан тўхтаб, менга савол назари билан боқди. Ўйланиб қолдим. Танишларимни бирма-бир кўз олдимга келтира бошладим.

— Яхшиси, у билан учраша қолинг. Ҳў, Пулисангин кўпригининг кунчиқар томонида, баланд қоялар орасида ишлаяпти.— деди Нур дара томон ишора қилиб.— Мен у кишига сменчиман, тунги сменага бораман...

Нурнинг эҳтиросли гаплари хаёлимни ўғирлади. Дилда шу тоғлик тожик йигитининг илтифотини қозонган ўзбек йигити билан учрашиш истаги туғилди...

* * *

Қоялар оғушида тўрт кубли баҳайбат экскаватор ҳайқириб ишларди. Ҳаво роса қизиган. Қоялар тепаси жимирларди. Нафас олсанг, тандир ҳоврини симираётгандай туйилади, кишига. Экскаватор ковши метин қояларга даранглаб урилар, харсанглар палахса-палахса кўчар, экскаватор «ҳовучи»ни тўлдириб гир айланиб, уларни ортидаги жарликка шарақлатиб тўкарди. Бу ҳолат ричагда ўтирган Раҳимжоннинг завқига завқ қўшарди. Бир томондан ҳаво, иккинчидан моторнинг олов ҳароратида эгнидаги сурмаранг кўйлаги шалаббо бўлиб, баданига ёпишгани пешонасидан сизиб тер оқиши билан унинг иши йўқ. Кўзлари ковшга михланган. У билан бориб келарди Сертук. Йўлбарс панжаларини эслатувчи бақувват чаққон қадоқ қўллари гоҳ у, гоҳ бу ричагни босарди. Назарида ковш эмас, ўз қўллари билан тоғ жинсларини ҳовучлаб жарликка келтириб тўкаётгандай. У ихлос билан ГЭС агрегатларига сув оқувчи тоннель оғзини очарди. Юзида табассум, чеҳрасида жилва, хаёлида тотли орзулар парвози...

У экскаватор кабинасида ўтирибдию, хаёлан сув бўлиб шу тоннеллар узра оқиб, ГЭС агрегатини айлантириб, ҳамма ёқни нурга тўлдираётгандай, гоҳо эса асов Вахш сувидай кўпириб, йўлиб, тоғу тошни хатлаб, ташна чўл-биёбонларга тўш уриб, бўстон яратиб, бепоён Қарши чўлига бориб нафас рослагандай бўларди. Оҳ, учқур орзулар...

Раҳимжоннинг кенг пешонасидан оқиб келган тер томчиси қошининг учига илиниб қолди. Экскаватор ковши бир лаҳзагина ҳавода тўхтади. Раҳимжон ҳар тукидан тер доначалари қайнаб чиққан бўлсада, билаклари билан пешона терини артди. Қўллар яна ричагларни ушлади. Пешонасини артди-ю, гўё осмондан тушгандай ёдига марҳум онасининг гаплари келди. «Бу шўр пешонамизга битган шу экан, болаларим начора...» Бу овоз унинг қулоқлари остида шипшигандай бўлди. Йўқ, жаранглаб эшитилди. Дастурхон бошида айтган эди бу гапни, онаси.

Онасини эслаб Раҳимжоннинг эти жимирлади. Юраги орзиқиб кетди. Энтикиб қўйди. Раҳимжон оиланинг кенжаси эди. Дадасини эслай олмайди. Бир яшарлигида ундан жудо бўлди. Оиладаги тўрт фарзанд муштипар она этагида қолаверди. Бечора она болаларига отасизлигини билдирмаслик учун, ўзини ўтга, сувга урди...

1935 йилларда Хожикиз хола болаларини етаклаб, ҳаммаҳаллалари билан бирга Вахш водисига кўчиб келди. Совхоз тузилди. Қўриқ ва бўз ерлар ўзлаштирилди. Пахта экдилар, самарасиз чўлни дур конига айлантирдилар. Оиланинг катта қизлари бирин-кетин қўшақариш-турмуш қучоғига узатилиб, муқим бўлиб қолишди.

Оила кенжатойи Раҳимжон онага суянган тоғ бўлиб қолди. У еттинчи синфни тугатди-ю, ўзини техникага урди. Механизаторлик курсида ўқиб, трактор рулига ўтирди. Бўз ерларда жавлон қилди. Меҳнатга меҳри, ихлоси уни элга танитди. Ўғлининг омадидан қувонган онаизор кенин қилиш қуйида маст елиб-югуриб юрган паллада бирдан дил орзуси чил-чил бўлди — уруш...

Айни балоғатга етиб, кучга тўлган Раҳимжон кўплар қатори юрт ҳимоясига отланди. Мушфиқ она полвонининг пешонасидан ўпиб, оқ йўл тилади. Раҳимжон разведка полкига тушди. Изланиш, душман уясига ўт қўйиш... У душманни янчиб, омон-эсон жасорат ва ғалаба нишоналари билан қалқон кўксини безаб, онажонини кўриш, дийдорига тўйиш ҳисси билан тўлиб-тошиб келганида она оламдан ўтганди.

Йиллар!... Ҳар бири синов ва матонатга, зафар ва севинчга тўла йиллар тоғ жилғаларидек оқиб, Раҳимжоннинг умр дафтарини безаб, аср денгизига қуйилиб кетди. Қани, энди ҳозир меҳрибон онаизори тирик бўлса-ю, жанг оловида тобланган лочинининг тинч меҳнат бағрига шўнғиб, ўжар Сирдарё йўлига човут солгани, олдини тўсиб азим «Халқлар дўстлиги» ГЭСини бунёд этганини, унинг ёрқин шуълалари ўша қадрдон шаҳри Фарғонаю, Марғилонни чароғон қилаётганини кўрса! Хўжамастон тоғлари этагида, асов Вахш бўйида Бош тўғон ГЭСи пойдевори жойини илк бор очганлар сафида ўз ўғли борлигини билса! Раҳимжоннинг зафар нишоналари — орден ва медаллари нур таратиб турган ёлдор кўксига бошини қўйса! Забардаст билаклари-ю ҳалол меҳнат шабадасида яркираётган пешонасидан ўпса! Ўғли бахтидан сўзласа-ю, у нуроний чеҳраси ёришиб тингласа!...

Ҳаво тафтидан Раҳимжоннинг нафаси бўғилиб, томоғи қоқ бўлдими ёки чекиш ҳумориси тутдими, қуруқ йўталиб қўйди. Ширин хаёл ипи узилди. Ҳушёр тортган Раҳимжон ковшни харсанг остига ниқтади-да, тормозни босди. —

Раҳимжон дарё қирғоғига чиқди-да, атрофга аланглади. Дарё сувининг шовуллаши, бульдозер ва машиналарнинг губ-гуви даранг тутиб кетганди. Ажойиб меҳнат симфонияси янграрди. Шу меҳнат қуйига у ҳам ўз оҳанги, экскаватори созди билан жўр бўлаяпти, ахир!

...Механизациялашган ишлар бошқармасининг инженери кабинетида одатдагидек планёрка борарди.

Инженер ахборот берди:

— Кеча ҳар бир экскаватор ўрта ҳисобда тўрт юз кубометрдан тоғ жинсларини уйибди. Бу шу кун талабига жавоб беролмайди. Агар шу суръатда борсак, графикни бажаролмай, уятга қоламиз. Бу оғир аҳволдан чиқиш йўлини биргалашиб топишимиз шарт. Кимда қандай таклиф бор?

— Экскаваторлар сонини кўпайтириш керак, — деди кимдир.

— Сон бўлса-ю, унум бўлмаса икки пул, — луқма ташлади танниқли экскаваторчи Ленин орденли Сергей Ливицкий, — энг муҳими масъулиятни ошириш лозим.

— Ишимиз юришмаётгани ҳақ. Лекин раҳбар ходимлар бунинг сабабини чуқур ўргандими? — инженерга жиддий тикилди Красноярск, Қайроққум, Бош тўғон ГЭСлари қурувчиси донгдор экскаваторчи Прохор Полосухин. Инженер танг ҳолда қолди. Прохор ёнида ўйланиб ўтирган Раҳимжон сакраб ўрнидан турди-да, кўнглини очди.

— Дўстлар, ҳаммамиз ГЭС қуриш ниятида келганмиз. Тўғрисини айтсам раҳбарлар шароит ва имкониятни ҳисобга олмаяпти. Ҳаво кундан-кунга исиб бораётгани аён. Айниқса Пулисангин дараси хумдондай қизияпти. Экскаватор моторичи? Икки соат ишламасдан чўғдай қизиб кетяпти. Совутиш шарт, вақт эса ўтаверади. Унинг устига фақат икки сменада ишлаяпмиз. Тунги салқинда ишлашнинг завқи бор. Нима учун ишни уч сменада ташкил этиш мумкин эмас? Мумкин! Сутдек ойдин бўлса...

— Кадр масаласига нима дейсиз? — гапни кесди инженер. Раҳимжон шу заҳотиёқ жавоб қайтарди:

— Ҳаммамизнинг шогирдимиз бор. Масалан, менинг шогирдим Нур экскаваторни бемалол бошқара олади. Мустақил ишга ўтказиш мумкин!...

Раҳимжоннинг таклифи барчага маъқул тушди. Қувватланди. Шогирдлар мустақил ишлашга ўтди. Иш уч сменада уюштирилди. Борабора графикдан ўзиб кетилди. Тоғ жинслари ғарам юксалаверди.

Раҳимжон уй сурганича одимлаб Пулисангин кўприги устига келиб тўхтади. Кўприк гўё икки қояни қошдай бир-бирига туташтирган. Раҳимжон кўприк панжарасига тирсакларини тираганича пастга боқди. Шўх Вахш суви тор жойдан шовуллаб оқарди.

Кўприк бирдан чайқалиб кетди. Раҳимжон ҳушёр тортиб ёнига қаради. Кўприк устида баҳайбат МАЗ гувиллаб турарди. Кабинадан иргиб тушган Николай Свиноренко Раҳимжон сари келди. Машина юриб кетди. Николай экскаваторлар ишловчи участка бўйича бошлиқ.

— Салом Раҳим, ишинг қандай? — сўради Николай костюми чўнтагидан папирос пачкасини олиб Раҳимжонга тутар экан.

— Белгиланган жойни кечгача тугатсам керак, — деди Раҳимжон.

— Дўстим ҳаракат қил. Сменачинг ким?

— Нур Эргашев!

— Кечки сменага келса, тайинла, 6-карьерга ўтсин. Тўртта КРАЗ самосвал бирктамиз. Ҳозир портлатувчиларни юбораман. Қояларни қулатиб қўйишади. Ғарамни кўпайтирмасак бўлмайди. Вақт ўтяпти. Хўп, хайр.

Николай «прораб» будкаси томон кетди. Раҳимжон эса экскаватор томон йўл олди. Экскаватор яна гумбурлаб ишлашда давом этди.

Жамолиддин ТОШМАТОВ.
Душанба — Норак ГЭСи.

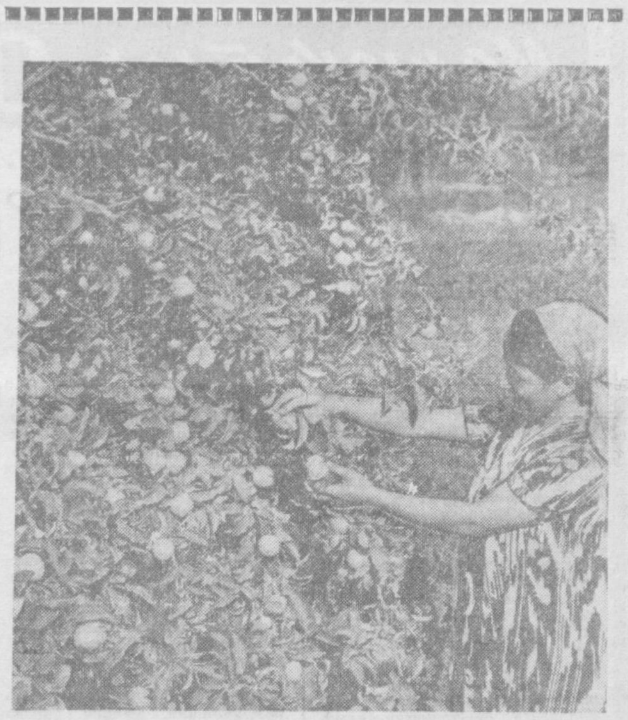

Ўрта Чирчиқ районидаги «Полярная звезда» колхозида хўжалик комплекс ривожланмоқда. Бу ерда Олмазор, узумзорлар кўп. Боғзорда турли хил мевалар ўстирилмоқда. Миришкор боғбонлар ҳар бир ниҳолни меҳр билан парвариш қилиб унинг серҳосил бўлишига эришмоқда. Шунинг учун ҳам ҳар йили боғдан катта даромад қилинмоқда. Суратда: илғор боғбон Дилора Аҳмедова пишиб етилган олмаларни узмоқда.

Қ. Розиқов фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

ИШ МАДАНИЯТИ ОШМОҚДА

Чирчиқ электрохимия комбинати коллективи ишлаб чиқариш маданиятини ошириш, саноат эстетикасини жорий қилиш юзасидан иборат олса арзигудек тадбирларни амалга оширмоқда. Барча цех корпуслари, асбоб-ускуналар киши кўзини толиқтирмайдиган ранглар билан бўялди. Ҳар бир иш жойининг саранжом-саришта бўлишига эришиляпти. Комбинат территориясини кўкаламзорлаштириш, майдонлар ва тротуарларни асфальтлаш юзасидан анчагина ишлар қилинди. Шу йилнинг баҳорида 5500 та манзарали ва 2200 та мева дарахтлари кўчатлари ўтқазилди. Бир қанча гулхоналар ташкил этилди.

Ишлаб чиқариш маданиятини оширишга қаратилган бундай чоралар ўз самарасини бермоқда. Комбинатда маҳсулот ишлаб чиқариш давлат планлари ойдан-ойга ортиғи билан адо этилмоқда. Химикларнинг маошлари кўпаяяпти. Меҳнат унумдорлиги эса ортмоқда.

Комбинат республика химия саноати корхоналари ўртасидаги юксак ишлаб чиқариш маданияти юзасидан мусобақада ғолиб чиқди.

Т. СИХАРУЛИДЗЕ.

АСАЛАРИ ДОКТОРИ

У Абхазияда жуда машҳур одам. Фақатгина Абхазияда эмас — даволаниш учун унинг ҳузурига Москва, Ленинград ва мамлакатимизнинг бошқа шаҳарларидан беморлар келишади. Агар сиз Сухумига келиб доктор Фишковнинг адресини билмоқчи бўлсангиз, буни топиш унчалик қийин эмас.

— Э, асалари доктороми!— Сухумидаги автобус тўхташ жойида новчадан келган абхаздан сўраганимизда у самимий кулиб қўйди.— У Каштак қишлоғида яшайди. Қишлоқ шаҳардан бор-йўғи олти километр нарида.

Кўп ўтмай биз доктор Езекиэль Фишков яшайдиган кичкина уй олдига етиб келдик. Бу доктор кўп касалликларни асалари заҳаридан олинадиган «Венапиолин» дориси билан муваффақиятли равишда даволаб машҳур бўлган.

Уй яқинидаги скамейкачада бир неча бемор навбат кутиб ўтиришарди. Бу ерда ёшларни ҳам, кексаларни ҳам, эркак ва аёлларни ҳам учратиш мумкин. Айримлар қўлтиқтаёқда. Улар қариндошлари ва дўстлари ёрдамида бу ерга келишган.

— Менинг дорим билан даволанишни истаганлар жуда кўп,— дейди доктор Фишков,— Ёшим етмиш бешдан ошди. Фақат биргина ёрдамчим бор. У ҳам бўлса хотинимдир. Кексалигим ва саломатлигим яхши эмаслиги туфайли беморларни маълум вақтда қабул қиламан. Йил давомида атиги олти ой бемор кўраман. Эндиликда, мен таклиф этган дори қабул қилиниб, мамлакатнинг турли даволаш муассасаларида текширишдан ўтгач, Совет Иттифоқининг клиникаларида бирмунча кенгроқ қўлланади, деб ишонаман.

«Венепиолин», дорисини кўп йиллар мобайнида қўлланиш тажрибаси шуни кўрсатдики,— деб давом этади доктор,— у турли касалликларга самарали таъсир қилади, беморлар билан олиб бораётган ишим бу дорининг янгидан-янги шифобахш хусусиятларини очишга имкон бермоқда.

Кузатишлар шуни кўрсатмоқдаки, дорини бемор организмига юбориш унинг умумий аҳволини яхшилайди, бардам қилади, меҳнат қобилияти ва иштаҳасини оширади. «Венапиолин» таъсирида беморларнинг қон состави яхшиланади, қон томирлари кенгаяди, юрак мушаклари мустаҳкамланади, қон босими пасаяди, модда алмашинуви яхшиланади.

«Венапиолин» дориси яхши таъсир қиладиган касалликларнинг айримларинигина айтиб ўтаман. Булар бод касалликлари; устки асаб системаси касалликлари; деформациялайдиган юқумли полиартрит; деформациялайдиган спондилоз, аллергик касалликлари [қичима, Квинк шиши, мигрениянинг ҳар хил формалари, кўксов, спастик колит]; толиқиш ва климактерик давр асосида пайдо бўлувчи неврозлар, юрак-томир неврозлари; гипертония ва ҳамма босқичдаги атеросклероз; тромбофлебит ва бошқа кўпгина касалликлардир. Текшириш шуни кўрсатдики, бу дорини қабул қилган 80—90 процент беморлар батамом ёки қисман соғайганлар.

Асалари заҳарининг инсон организмига таъсир кучи нимада, «Венапиолин» дорисининг ўзига хос хусусияти нимадан иборат! Асалари заҳари ўз состави жиҳатидан жуда мураккаб. Унинг асосий таъсир кучи оқсил моддаларидан иборат бўлиб, уларга кўплаб аминокислоталар киради. Бу аминокислоталар нерв тўқималари, мускуллар, юрак-томир системаси ва қон учун заҳар ҳисобланади. Асалари заҳарида гистамин деган модда топилди. Бу модда оғриқ сезгилари пайдо бўлишида муҳим роль ўйнайди. Магний тузлари ҳам топилди. Асалари заҳарида шунингдек, ёғсимон моддаларни ўз ичига олган фракция ҳам бор. Улар модда алмашинувида қатнашади.

— Шундай қилиб,— деб сўзини давом этади доктор,— асалари заҳари аввало асаб системасига таъсир қилади. У кўп миқдорда ишлатилса чангак қилиб қўйиши, палаж қилиши ва ҳатто нафас олиш маркази палажи оқибатида ўлимга олиб келиши мумкин. Бироқ кичкина дозада, заҳарлаш дозасидан 50—100 марта кам бўлганда бу дори модда алмашувини нормаллаштиради, нерв ҳужайраларини яхшилайди, натижада касал организмга яхши таъсир қилади. Заҳар нерв тўқималарида бўладиган кўпгина физиологик процессларни қўзғайди ва кучайтиради. Бу процесслар организмдаги зарарли таъсирларга қаршилик кўрсатади ва уларга қарши курашга ёрдам беради. Асалари заҳари табиий қўзғатувчи бўлганлиги сабабли организмнинг ҳимоя кучларини сафарбар этади. Заҳарнинг асосий фазилатларидан бири ҳам шунда.

— Асалари заҳарининг самарали шифобахш хусусияти қадимдан маълум. Ундан биринчи марта 1915 йилда Прага университетининг профессори Лангер дори олган эди. Бу асалари заҳарининг сувдаги эритмаси бўлиб, бемор организмига дарҳол юборилларди. Чунки узоқ вақт сақланганда бузилиб қолар эди. Эритмани бузилмайдиган қилиш учун уни мураккаб химиявий ва термик ишловдан ўтказишарди. Ана шу вақтда асалари заҳарининг муҳим таркибий қисмлари бузилиб, дори ўз самарадорлигини йўқотарди.

Мен таклиф этган дорининг асосий томони шундаки, асалари заҳарини соф, табиий ҳолатида қўлланиш ва дорини сувда эмас, балки мойда, қатъий дозировкада тайёрлашдан иборат. Бу ҳол заҳарнинг шифобахш хусусиятини узоқ муддат давомида, тўрт йилгача сақлаш билан бирга унинг организмда катта терапевтик активлик қилишига имкон беради.

Мен 35 йилдан ортиқроқ вақтдан буён «Венапиолин»ни ишлаш ва қўлланиш билан шуғулланмоқдаман. Менинг орзум бу дорини кенг тарзда ишлаб чиқарилишига йўл қўйиш ва унинг тезроқ беморлар дардига малҳам бўлишига эришишдан иборат.

«Советская Абхазия» газета редакциясида бизга докторнинг бирдан-бир эрмаги «Венапиолин» эмаслигини айтиб беришди. Фишков рус рассомлари суратларини зўр қизиқиш билан йиғар экан. Яқинда у ўз уйини ва тўплаган кўплаб картиналарини Сухуми шаҳрига совға қилди. «Шаҳарда суратлар галереяси йўқ экан,— деди у Абхазия ССР маданият министрлигига кириб келиб.— Агар менинг совғам шундай галерея вужудга келтириш учун асос бўлар экан, мен ўзимни бахтиёр ҳис қилардим».

А. МАРКОВ,
АПН мухбири.

ҚАҲРАМОНЛАР ЎЛМАЙДИ

Ҳа, қаҳрамонлар ўлмайди, у абадий яшайди. Эли учун, қутлуғ иш учун, одамлар манфаати учун жонини фидо қилган халқ фарзандлари бир умрга барҳаётлигича қолади.

Куни кеча, Шўралисой, тўғрирогн Олтинсой қишлоғида бу доно ибора такрор-такрор айтилди. Қишлоқ марказига эрта тонгданоқ одамлар йиғила бошлади. Колхоз клуби ховлиси гавжум. Клуб пештоқига «Меҳнат кишини улуғлайди», «Қаҳрамонлар ўлмайди» деган сўзлар ёзиб қўйилган. Йиғилган деҳқонлар ўзларининг азиз отахонлари, уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳамроқул Турсунқуловга атаб мемориал музейнинг очилиш маросимига йиғилишган эди.

Президиумда отанинг сафдошлари, унинг шогирдлари, ҳукумат раҳбарлари... Янгийўл район партия комитетининг секретари А. АЛИМОВ қисқача нутқ сўзлаб Ҳамроқул Турсунқуловнинг жанговар ҳаёти ва меҳнат фаолиятини тасвирловчи тарихий музейни очишга бағишланган митингни очиқ деб эълон қилади. Қаҳрамоннинг сафдошлари, шогирдлар ва бошқа нотиқлар бирин-кетин минбарга чиқиб юрак сўзларини изҳор этадилар.

Биринчи бўлиб минбарга Ҳамроқул Турсунқулов номли колхознинг бригада бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Раимберди ЙЎЛДОШЕВ чиқади.

— Колхозимизда бизнинг севикли отамизнинг ёрқин ҳаётига бағишланган бу музейнинг очилиши биз учун катта фахр. Музейда отанинггина эмас, унинг ҳаёти билан боғлиқ бўлган қишлоғимиз, жонажон колхозимизнинг ўсиши ривожланиши ҳам акс эттирилган. Ҳамроқул ота асл деҳқон эди, у деҳқонни севар, унга меҳрибон эди. Уста пахтакорнинг ҳар бир қимматли маслаҳати кундалик ишимизда бизга катта қўлланмадир.

Нутқлар бири-биридан тўлқинли, бири-биридан ҳаяжонли. Колхоз хотин-қизлари номидан сўзга чиққан Дилором ОДИЛОВА:

— Ҳамроқулота хотин-қизлар ғамхўри эди, у аёллар, уларнинг фарзандлари учун алоҳида қайғирарди,— дейди қаҳрамонни хотирлаб.

1919 йилдан бери КПСС аъзоси, отнинг сафдоши Ҳасан СОДИҚОВ Фарғонадан, Ҳамроқул ота билан курашларда бирга қатнашган сафдошларидан оташин салом келтирганини айтди.

— Дўстимиз Ҳамроқулга кўрсатилган бу эътибор, юксак ҳурмат унинг жанговар сафдошларини ғоятда руҳлантириб юборди.

Колхоз раиси Ўсарбой ЖЎРАЕВ бўлса хўжаликда Ҳамроқул Турсунқуловнинг изидан бориб мўл-кўл ҳосил етиштирилаётганини айтиб ўтди. Сўнгра Туркистон ҳарбий округи қўшинлари қўмондони генерал-полковник Н. Г. ЛЯШЧЕНКО, отанинг жанговар курашлари ҳақида сўзлайди. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси Е. С. НАСРИДДИНОВА камтарин қаҳрамон отанинг босмачилар билан курашдаги, ер-сув ислоҳотидаги, колхоз тузуми йиллари, ниҳоят пахтачиликни ривожлантиришдаги хизматлари ҳақида гапиради.

Музейга кириш лентасини отанинг сафдоши Мирсулаймон ота ЕҚУБОВ кесиб келганларни ичкарига таклиф этади. Кираверишда кўкрагини Олтин юлдуз орденлари ва медаллар безаб турган отанинг катта портрети кўзга ташланади. Юқорига иккинчи қаватга кўтариламиз. Қишлоқнинг гўзал кўриниши, қарши томонда эса колхознинг юксалиш диограммаси. Биринчи стенд. Октябрь революциясидан аввал қолоқ қишлоқдаги оғир ҳаёт тасвирланган. Қаҳрамоннинг ёшлиги кураши шу қишлоқдан бошланади. Ундан кейинги стендларда босмачилар билан кураш йиллари, ер-сув ислоҳоти, коллективлаштириш даврлари тасвирланган. Ҳар бир стендга ўша курашлар даврида олинган суратлар, ҳужжатлар қўйилган.

Мана Фарғонанинг Олтиариқ районида дастлаб тузилган «Меҳнат» колхози. Шу колхозга биринчи раис қилиб Ҳамроқул ота сайланган эди. Стенд ёнига эса отанинг Ҳамзаободда севимли ёзувчимиз Ҳамза Ҳакимзода билан тушган сурати қўйилган. Кейинги стендлар колхоз тузуми, отанинг Шўралисойга келиб «Шарқ юлдузи» колхозининг тузгани, шу колхозни кўтаришдаги хизматларини шарҳлайди.

Бой материаллар, жуда кўп фотосуратлар... Ҳар бир стенд фақатгина Ҳамроқул отанинг эмас, бутун республикамиз меҳнаткашларининг эллик йил ичида босиб ўтган жанговар ва шарафли йўли ҳақида ҳикоя қилади.

Ҳамроқул Турсунқулов ҳаёти ва фаолиятига бағишланган мемориал музейнинг очилиш маросимида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. ЛОМОНОСОВ, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари М. М. МУСАХОНОВ, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. С. АБДАЛИН, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари Р. САХИБОЕВ, Тошкент область партия комитетининг секретарлари П. В. КОСТРИКОВ, Ҳ. Р. МУСАХОНОВА, область ижроия комитетининг раиси Э. ШАЙХОВ ва бошқа ўртоқлар қатнашдилар.

Ф. УСМОНОВА.

Суратларда: 1 Музейнинг очилиш маросими. 2. Экспонатлар залида.

А. Абалян фотолари.

ФАН ОЛАМИДА

ТОҒЛАР НИМАДАН ЛАРЗАГА КЕЛАДИ?

Днестр билан Прут дарёлари ўртасидаги кенг майдонда кўп километрли тоғ жинс қатламлари вақт-бавақт ларзага келиб турадиган Молдавия геология плитаси кўпдан бери олимларнинг эътиборини жалб қилиб келаётир. Унинг муфассал ўрганилиши геофизика ва геология фанларининг кўп саволларига жавоб бериши мумкин.

Республика Фанлар академиясида яқиндагина барпо этилган геофизика ва геология институти учун бу геология регионн асосий база бўлиб қолади. Молдавия олимлари энг янги геофизика методларидан фойдаланиб, тоғ жинсларининг чуқур қатламларига кириб бормоқчилар, Ер пўстлоғининг тузилишини, унинг ҳозирги замондаги ҳаракатини, қаърида ўтувчи тектоник процессларни, чўкинди жинслар ҳосил бўлиш қонуниятлари ва улар билан алоқадор фойдали қазилма конларини тадқиқ этишмоқчилар.

Геофизика ва геология институти — Молдавия Фанлар академиясининг 18-илмий муассасаси бўлиб, ҳозир унда 600 га яқин олим ишламоқда.

В. НОСОВ.

ТАСС мухбири.
Кишинёв.

ҚУЁШ ВА ДЕНГИЗ ЛАБОРАТОРИЯСИ

Балтиканинг Литва соҳилидаги Паланга курортида мамлакатимиз территориясида энг кучли ультрагунафша нурланиш бўлади. Москва университетининг профессори В. Белинский бошчилигидаги комплекс экспедиция шуни аниқлади. Тушда бу курортда қуёшнинг ультрагунафша радиацияси Евпаториядагига қараганда 20 процент, эрталаб ва кечқурунлари эса 60 процент кучлироқ бўлади.

Тадқиқотларнинг кўрсатишича, мамлакатимиз ғарби-шимолий чеккасида атмосферанинг алоҳида шаффоф бўлиши қуёшнинг биологик активлигини зўрайтиради. Ҳаво очиқ кунларда шимолдан бу зонага чанг ва сув буғлари оз бўлган қутб ва баъзида Арктика ҳавоси киради.

Паланга илмий курортология лабораторияси В. Белинский чиқарган хулосаларга асосланиб, қуёш ва денгизнинг киши организмига биологик таъсирини муфассал тадқиқ этишга киришди. Палангада иқлимий процедуралар қабул қилинадиган махсус кабиналари ва даволашфизкультура майдончалари бўлган шифобахш пляж вужудга келтиришга қарор қилинди.

Паланга, Литва ССР.
(ТАСС мухбири).

ЎТМИШГА ЭКСПЕДИЦИЯ

ТАСС мухбирининг Ижевскдан хабар беришича, Удмуртия шаҳар ва қишлоқларига борган илмий экспедиция камдан-кам ижро этиладиган қўшиқлар, эртаклар ва шеваларнинг магнитофон ёзувларини, ёғоч йўниб ишланган ўймакорлик буюмлари, удмурдлар ўтмиш ҳаётининг нодир буюмларини «ўлжа» қилиб қайтди.

СССР Фанлар академияси этнография институтининг олимлари бошчилик қилган экспедиция Удмуртия маданияти ва турмушининг традицион шаклларини ўрганди. Экспедиция материаллари умумлаштирилмоқда. Уларнинг кўп қисми республика ўлкашунослик музейига берилади.

Мамлакатлар Одамлар Воқеалар

ҚАРДОШ МАМЛАКАТЛАРДАН ОЛИНГАН ХАБАРЛАР

ЧЕХОСЛОВАКИЯ

ПРАГА. Республика шаҳар ва қишлоқларида анъана тусини олган ёзги тантаналар ўтказилмоқда. Бу тантаналарни Чехословакия—Совет дўстлиги союзи уюштирмоқда.

Словакиядаги Орава шаҳрининг аҳолиси ўз митингида Совет Иттифоқига бўлган қардошларча дўстлик ҳис-туйғуларини, ер юзида мустаҳкам тинчликни қатъий туриб ҳимоя қилишга бўлган ўз иродасини намойиш қилди.

Лугачовицадаги курортда СССР маданияти ва санъати ҳафталиги ўтказилмоқда. Ҳафталикни очиш маросимида ҳозир бўлган кишилар совет фильмларини томоша қилдилар. Шаҳарнинг бир қанча районларида Совет Иттифоқига бағишланган лекциялар уюштирилди, виставкалар очилди.

Словакиянинг Гемера деган жойида Улуғ Октябрнинг 50 йиллигига бағишланган намойиш бўлиб ўтди.

ВЕНГРИЯ

БУДАПЕШТ. Венгрия телеграф агентлиги хабар беради: венгер мутахассисларидан 190 киши ривожланаётган 19 мамлакатда меҳнат қилмоқда. Булар геологлар, инженерлар, врачлар, олий ўқув юртларининг ўқитувчиларидир. Венгер мутахассисларининг кўпчилиги Африкадаги мамлакатларда ишламоқда. Улар Жазоирда ташлаб қўйилган шахталарни тикламоқдалар, Гвинеяда боксит конларидан боксит қазиб чиқармоқдалар, Нигерияда аҳолини сув ва электр энергияси билан таъминлаш ишларини олиб бормоқдалар. Уганда ҳукуматидан 36 корхона қуриб бериш учун буюртма олинди.

Венгрия чет мамлакатлар учун техник мутахассислар тайёрлашга ҳам ёрдам бермоқда. Ҳозир бу ерда Африка ва Осиёдаги ривожланаётган мамлакатлардан келган 200 дан кўпроқ киши таълим олмоқда.

ЮГОСЛАВИЯ

БЕЛГРАД. Югославияда чиқадиган «Политика» газетаси Игорь Моисеев бошчилигидаги СССР халқ рақси Давлат академик ансамблининг коллективини «тенги йўқ рақс маҳорати ансамбли» деб мақтаб ёзади. «Ташмайдон стадионда деб ёзади газета, бизда Октябрь революциясининг 50 йиллигини байрам қилишни ажойиб тарзда бошлаб берган спектаклни кўрдик. Унинг хореографияси саҳна ва балет маданиятига ғоят бой бўлибгина қолмай, унда қувноқ халқ руҳи ҳам акс эттирилган.

Белградда чиқадиган барча газеталар совет артистларининг зўр маҳорати ҳақида, улар берган томоша программасининг ғоят хилма-хиллиги тўғрисида ёзадилар.

Ансамбль белградликларнинг қалбини мафтун этиб, гастрол бериш учун мамлакат бўйлаб сафарга жўнади.

ТАНЗАНИЯ БИРИНЧИ ВИЦЕ-ПРЕЗИДЕНТИНИНГ АЙТГАНЛАРИ

ЗАНЖИБАР. Пемба ороли бўйлаб сафарга чиққан Танзаниянинг биринчи вице-президенти Абейд Карубе бундай деди: «Афро-шерозий» партиясининг барча деҳқонларни ер билан таъминлаш ва мамлакат бойликларидан халқ турмушини яхшилаш учун фойдаланишга бўлган қатъий қарори Занжибар ва Пембада амалга оширилган революциянинг мақсадларидан бири бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади.

Ерсиз деҳқонларга ер тақсимлаб бериш, деди Абейд Каруме, муҳтож кишиларнинг ҳаммаси ер билан таъминланмагунга қадар давом этади.

(ТАСС).

ВДР УСТИДА УРИБ ТУШИРИЛДИ

ХАНОЙ. Аниқланган маълумотларга кўра, Вьетнам Демократик Республикаси устида уриб туширилган Америка самолётларининг умумий сони 2,154 тага етди.

ИСРОИЛЛИК ОККУПАЦИЯЧИЛАР БИЛАН ҲАМКОРЛИК ҚИЛИШНИ ИСТАМАЁТИРЛАР

УММОН. Иорданиянинг Исроил оккупация қилган районларидаги араб касаба союз ташкилотлари оккупациячилар билан ҳамкорлик қилишдан бош тортмоқдалар. Иордания ишчилари касаба союз федерациясининг бош секретари номига Исроил босиб олган Наблус шаҳри ишчиларидан мактуб олинди. Ишчилар қурбонлар берилганига қарамай, оккупация қилинган территорияларни озод қилиш учун курашни давом эттиришга қаттиқ бел боғлаганликларини ёзадилар ва Исроилнинг ҳукумат касаба союзлари билан ҳамкорлик қилишдан қатъий бош тортаётганликларини ёзадилар.

(ТАСС).

Сайгон қўғирчоқ ҳукуматининг бошлиғи қўшин талаб қилмоқда

НЬЮ-ЙОРК. Сайгон режимининг бошлиғи генерал Нгуен Ван Тхиеу Жанубий Вьетнамдаги агрессив урушда иттифоқчилар қўшинларини кўпайтиришни яна талаб қилди.

АП агентлиги мухбирининг Сайгондан хабар беришига кўра, Тхиеу, АҚШ президенти Жонсон яқинда ваъда қилган 45—50 минг американлик ҳарбий хизматчи намлик қилади, деди.

Сайгон генерали Вашингтон ҳозирча Сайгонга яна қўшинлар юбора олмаслигидан хафсаласи пир бўлганлигини айтди.

(ТАСС).

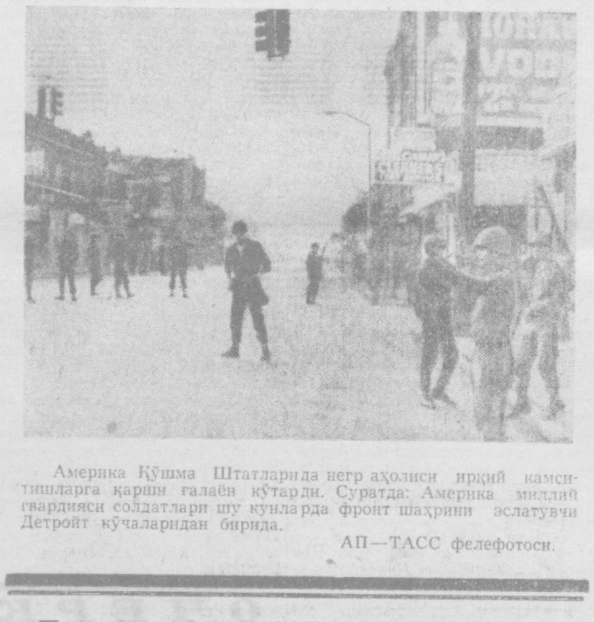

Америка Қўшма Штатларида негр аҳолиси ирқий камситишларга қарши ғалаён кўтарди. Суратда: Америка миллий гвардияси солдатлари шу кунларда фронт шаҳрини эслатувчи Детройт кўчаларидан бирида.

АП—ТАСС фелефотоси.

Тартус—Аккари темир йўли ўз муддатида қуриб битказилди

ДАМАШҚ. Тартус—Аккари темир йўлининг раҳбари қурувчилар ҳузурига келган Сурия коммуникация министри Самих Атийяга «Тартус-Аккари темир йўли қурилиши муваффақиятли олиб борилмоқда ва белгиланган муддатда битказилади» деди. Тартус-Аккари темир йўл шохобчаси совет лойиҳасига асосан, совет материаллари ва ускуналаридан фойдаланиб бевосита совет мутахассислари иштирокида қурилмоқда. Бу темир йўл Суриянинг янги порти бўлган Тартусни мамлакатдаги мавжуд темир йўл билан боғлайди ва мамлакат коммуникацияларини ривожлантиришда муҳим роль ўйнайди...

(ТАСС).

Редактор ўринбосари
Т. РАСУЛЕВ.

ЎТКИР СЎЗ ЭГАСИ

Киндзюлис Литвада чиқадиган «Шлуот» сатирик журналининг доимий персонажи. У хушчақчақ, ўткир фикр эгаси, билармон киши. Қуйида унинг ҳажвларидан намуналар ўқийсиз.

АВТОМАТ

Икки ишёқмас ўзаро суҳбатлашарди.

— Мен автомат бўлишни жуда хоҳлар эдим, — деди биринчиси.

— Сабаб? — сўради иккинчиси.

Шу вақт улар ёнига Киндзюлис келиб, масалани очиқ-ойдин қилди.

— Чунки автомат деярли ҳар доим ишламайди, пулни эса олаверади...

ИНТРИГА

Вильнюс театрларининг бирида актёрлар янги пьесани ўқиб бўлишгач қизғин тортиша бошладилар.

— Бу пьесада ҳеч қандай интрига йўқ!—уқтиришарди улар.

Шу вақт Киндзюлис пайдо бўлиб деди:

— Интрига роллар тақсимлаш вақтида бошланади.

ҚАЙСИ БИРИ ОҒИР

— Танқид қилиш осон, асар яратишнинг оғирлигини уни ёзиб кўрсангиз биласиз, — деди ёзувчи танқидчига.

— Ёзиш осон, уни танқид қилиб кўрингчи! — эътироз билдирди танқидчи.

Уларнинг тортишувига Киндзюлис нуқта қўйди:

— Ёзиш ҳам танқид қилиш ҳам осон, асарни ўқиш қийин!

АСКИЯ БАЙРАМИ

Республиканинг Андижон, Фарғона ва Тошкент областларида халқ оғзаки ижоди намоёндалари — аскиячиларнинг конкурси бошланди. Август ойи давомида ўтказиладиган бу аския мусобақалари маданият ва истироҳат паркларида, театр саҳналарида ўтказилади. Бунда район ва шаҳарлардан профессионал ва ҳаваскор сўз усталари — аскиячилар қатнашадилар. Область конкурси ғолиблари республика конкурсига иштирок этадилар. Конкурс ғолиблари пул ва қимматбаҳо буюмлар билан мукофотланадилар, конкурс лауреати ёрлиғи берилади.

Тошкент, Марғилон, Андижон, Наманган ва Қўқон шаҳарларида ўтказиладиган конкурсларнинг ғолиблари Тошкентдаги Пушкин номли маданият ва истироҳат паркида бўладиган республика аския байрамида беллашадилар. Республика конкурси 24—27 август кунлари паркнинг эстрада театри саҳнасида ўтказилади.

Конкурсда ҳар бир киши қатнаша олади. Аския замонавий темаларга, аҳлоқ-одоб, маданият ва касб-ҳунар темаларига бағишланади. Аския мусобақалари рангли кино-суратга туширилади, магнитофон плёнкага ёзиб олинади. Тўпланган пайровлар ва конкурс натижалари нашр этилади.

Ўзбекистон ССР маданият министрлиги аския конкурсининг жюрий составини тузди. Жюрий составида республиканинг санъат ва адабиёт арбоблари, халқ оғзаки ижодининг мутахассислари бор. (ЎзТАГ).

Жажжи дастёр. Р. Отажонов фотоэтюди.

● ● ● ● ● ● ● ●

СИР БЎЙИДА КОНЦЕРТ

✦ Меҳнат Қизил байроқ орденли ўзбек давлат филармонияси ва эстрадасининг бир группа санъаткорлари Бекобод шаҳри ва район қишлоқларида бўлиб, бир неча концерт қўйиб беришди. Бекобод металлурглари, 1-«Далварзин», 2-«Далварзин» совхозлари, Ленин номли, Навоий номли, Дзержинский номли колхоз пахтакорлари пойтахт санъаткорларининг ҳар бир томошасини мароқ билан кўришди.

И. Катаев.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 11|VIII да Жон қизлар, 12|VIII да Тошболта ошиқ.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Моррисвилль қалъасидаги шарпа — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», (кундуз ва кечқурун).

Ҳийла-найранг — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Қирувчилар — «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун). СОБИР РАҲИМОВ номли (эрталаб соат 10, кундуз 12, кеч 8 ва 10 да).

Мамта — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Довюраклар рейди — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Кеча, бугун, эртага — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Ўзбекистон ССР Социал таъминот министрлиги

Тошкент социал таъминот техникуми

1967—1968 ўқув йили учун кундузги ва сиртқи бўлимларга

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Техникум Ўзбекистон ССР социал таъминоти органларида ишлаш учун қуйидаги ихтисослар бўйича малакали мутахассислар тайёрлайди: ҳуқуқшунослик, социал таъминот системасида ҳисоб-китоб ва юрист.

Ўқувчилар социал таъминот органларида область, шаҳар ва район социал таъминот бўлимларининг мудирлари, мудир ўринбосарлари, бош инспекторлари ва инспекторлари бўлиб ишлаш учун зарур амалий кўникмалар олишади.

Ўқувчилар мутахассислиги бўйича юридик маълумот олишади, умумий таълим дарсликлари бўйича ўн йиллик умумий таълим мактаби ҳажмида билимга эга бўладилар.

Техникумга тўлиқсиз ва тўлиқ ўрта маълумоти бўлган ҳар икки жинсдаги 30 ёшгача кишилар қабул қилинади.

Ўқиш муддати уч йил.

Техникумга кирувчилар рус тили ёки ўзбек тилидан (диктант), математикадан (ёзма ва оғзаки) имтиҳон топширадилар.

Техникумга кириш тўғрисида директор номига танланган мутахассисликни кўрсатган ҳолда ариза ёзиш ва маълумоти ҳақидаги ҳужжат (асл нусхаси), туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома, таржимаи ҳол, 4 та 3x4 сантиметр ҳажмда фотосурат, медицина справкаси (286-форма) қўшиб топширилиши керак.

Паспорт, ҳарбий билет ёки чақирув гувоҳномаси шахсан кўрсатилади.

Ўқишга қабул қилинганлар стипендия билан, бошқа шаҳарлардан келганлар эса ётоқхона билан таъминланадилар.

Мурожаат қилиш учун адрес: Тошкент шаҳри, Чилонзор районн, Ғафур Ғулом кўчаси, 47-уй. (трамвайлар 9, 15, автобуслар 12, 11. «Волгоградская» остановкаси).

«МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА

11 август кеч соат 7 да СССР биринчилиги учун «ПАХТАКОР» (Тошкент) — «НЕФТЯНИК» (Боку) командалари ўртасида

ФУТБОЛ

СССР бўйлаб гастроллар

Я. М. СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

11 ва 13 августда

ҲИНДИСТОН САНЪАТ УСТАЛАРИНИНГ КОНЦЕРТЛАРИ

Программада: Ҳинд ашула, музика ва рақслари.

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан, район кассаларида кундуз 12 дан сотилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 01124. Индекс 64970 А. 1720.